משנה · אחרונים · יכין · סדר נשים

יכין יבמות

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יכין יבמות

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יכין-יבמות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 14
סעיף א 14
סעיף ב 14
סעיף ג 14
סעיף ד 14
סעיף ה 14
סעיף ו 15
סעיף ז 15
סעיף ח 15
סעיף ט 15
סעיף י 15
סעיף יא 15
סעיף יב 15
סעיף יג 16
סעיף יד 16
סעיף טו 16
סעיף טז 16
סעיף יז 16
סעיף יח 16
סעיף יט 16
סעיף כ 16
סעיף כא 17
סעיף כב 17
סעיף כג 17
סעיף כד 17
סעיף כה 17
סעיף כו 17
סעיף כז 17
סעיף כח 18
סעיף כט 18
סעיף ל 18
סעיף לא 18
סעיף לב 18
סעיף לג 18
סעיף לד 18
סעיף לה 18
סעיף לו 19
פרק ב 19
סעיף א 19
סעיף ב 19
סעיף ג 19
סעיף ד 19
סעיף ה 19
סעיף ו 19
סעיף ז 19
סעיף ח 20
סעיף ט 20
סעיף י 20
סעיף יא 20
סעיף יב 20
סעיף יג 20
סעיף יד 20
סעיף טו 20
סעיף טז 21
סעיף יז 21
סעיף יח 21
סעיף יט 21
סעיף כ 21
סעיף כא 21
סעיף כב 21
סעיף כג 22
סעיף כד 22

סעיף כה 22
סעיף כו 22
סעיף כז 22
סעיף כח 22
סעיף כט 22
סעיף ל 22
סעיף לא 22
סעיף לב 23
סעיף לג 23
סעיף לד 23
סעיף לה 23
סעיף לו 23
סעיף לז 23
סעיף לח 23
סעיף לט 23
סעיף מ 24
סעיף מא 24
סעיף מב 24
סעיף מג 24
סעיף מד 24
סעיף מה 24
סעיף מו 25
סעיף מז 25
סעיף מח 25
סעיף מט 25
סעיף נ 25
סעיף נא 26
סעיף נב 26
סעיף נג 26
סעיף נד 27
סעיף נה 27
סעיף נו 27
סעיף נז 27
סעיף נח 27
סעיף נט 27
סעיף ס 27
סעיף סא 27
סעיף סב 27
סעיף סג 28
פרק ג 28
סעיף א 28
סעיף ב 28
סעיף ג 28
סעיף ד 28
סעיף ה 28
סעיף ו 28
סעיף ז 29
סעיף ח 29
סעיף ט 29
סעיף י 29
סעיף יא 29
סעיף יב 29
סעיף יג 29
סעיף יד 29
סעיף טו 29
סעיף טז 30
סעיף יז 30
סעיף יח 30
סעיף יט 30
סעיף כ 30
סעיף כא 30
סעיף כב 30
סעיף כג 30
סעיף כד 30

סעיף כה 31
סעיף כו 31
סעיף כז 31
סעיף כח 31
סעיף כט 31
סעיף ל 31
סעיף לא 31
סעיף לב 31
סעיף לג 32
סעיף לד 32
סעיף לה 32
סעיף לו 32
סעיף לז 32
סעיף לח 32
סעיף לט 32
סעיף מ 33
סעיף מא 33
סעיף מב 33
סעיף מג 33
סעיף מד 33
סעיף מה 33
סעיף מו 34
פרק ד 34
סעיף א 34
סעיף ב 34
סעיף ג 34
סעיף ד 34
סעיף ה 34
סעיף ו 34
סעיף ז 35
סעיף ח 35
סעיף ט 35
סעיף י 35
סעיף יא 35
סעיף יב 35
סעיף יג 35
סעיף יד 36
סעיף טו 36
סעיף טז 36
סעיף יז 36
סעיף יח 36
סעיף יט 36
סעיף כ 36
סעיף כא 36
סעיף כב 36
סעיף כג 37
סעיף כד 37
סעיף כה 37
סעיף כו 37
סעיף כז 37
סעיף כח 37
סעיף כט 37
סעיף ל 37
סעיף לא 37
סעיף לב 37
סעיף לג 38
סעיף לד 38
סעיף לה 38
סעיף לו 38
סעיף לז 38
סעיף לח 38
סעיף לט 38
סעיף מ 38
סעיף מא 39

סעיף מב 39
סעיף מג 39
סעיף מד 39
סעיף מה 39
סעיף מו 40
סעיף מז 40
סעיף מח 40
סעיף מט 40
סעיף נ 40
סעיף נא 40
סעיף נב 40
סעיף נג 40
סעיף נד 40
סעיף נה 41
סעיף נו 41
סעיף נז 41
סעיף נח 41
פרק ה 41
סעיף א 41
סעיף ב 41
סעיף ג 41
סעיף ד 42
סעיף ה 42
סעיף ו 42
סעיף ז 42
סעיף ח 42
סעיף ט 42
סעיף י 42
סעיף יא 42
סעיף יב 42
סעיף יג 43
סעיף יד 43
סעיף טו 43
סעיף טז 43
סעיף יז 43
סעיף יח 43
סעיף יט 43
סעיף כ 44
סעיף כא 44
סעיף כב 44
סעיף כג 44
סעיף כד 44
סעיף כה 44
סעיף כו 44
סעיף כז 44
סעיף כח 44
סעיף כט 45
סעיף ל 45
פרק ו 45
סעיף א 45
סעיף ב 45
סעיף ג 45
סעיף ד 45
סעיף ה 45
סעיף ו 45
סעיף ז 45
סעיף ח 46
סעיף ט 46
סעיף י 46
סעיף יא 46
סעיף יב 46
סעיף יג 46
סעיף יד 46
סעיף טו 46

סעיף טז 47
סעיף יז 47
סעיף יח 47
סעיף יט 47
סעיף כ 47
סעיף כא 47
סעיף כב 47
סעיף כג 47
סעיף כד 48
סעיף כה 48
סעיף כו 48
פרק ז 48
סעיף א 48
סעיף ב 48
סעיף ג 48
סעיף ד 48
סעיף ה 48
סעיף ו 49
סעיף ז 49
סעיף ח 49
סעיף ט 49
סעיף י 49
סעיף יא 49
סעיף יב 49
סעיף יג 49
סעיף יד 50
סעיף טו 50
סעיף טז 50
סעיף יז 50
סעיף יח 50
סעיף יט 50
סעיף כ 51
סעיף כא 51
סעיף כב 51
סעיף כג 51
סעיף כד 51
סעיף כה 51
סעיף כו 51
סעיף כז 51
סעיף כח 52
סעיף כט 52
סעיף ל 52
סעיף לא 52
סעיף לב 52
סעיף לג 52
סעיף לד 52
סעיף לה 52
סעיף לו 53
סעיף לז 53
סעיף לח 53
סעיף לט 53
סעיף מ 53
סעיף מא 53
סעיף מב 53
סעיף מג 53
סעיף מד 53
פרק ח 54
סעיף א 54
סעיף ב 54
סעיף ג 54
סעיף ד 54
סעיף ה 54
סעיף ו 54
סעיף ז 54

סעיף ח 55
סעיף ט 55
סעיף י 55
סעיף יא 55
סעיף יב 55
סעיף יג 55
סעיף יד 55
סעיף טו 56
סעיף טז 56
סעיף יז 56
סעיף יח 56
סעיף יט 56
סעיף כ 56
סעיף כא 57
סעיף כב 57
סעיף כג 57
סעיף כד 57
סעיף כה 57
סעיף כו 57
סעיף כז 57
סעיף כח 57
סעיף כט 58
סעיף ל 58
סעיף לא 58
פרק ט 58
סעיף א 58
סעיף ב 58
סעיף ג 58
סעיף ד 58
סעיף ה 58
סעיף ו 59
סעיף ז 59
סעיף ח 59
סעיף ט 59
סעיף י 59
סעיף יא 59
סעיף יב 59
סעיף יג 60
סעיף יד 60
סעיף טו 60
סעיף טז 60
סעיף יז 60
סעיף יח 60
סעיף יט 60
פרק י 61
סעיף א 61
סעיף ב 61
סעיף ג 61
סעיף ד 61
סעיף ה 61
סעיף ו 61
סעיף ז 61
סעיף ח 62
סעיף ט 62
סעיף י 62
סעיף יא 62
סעיף יב 62
סעיף יג 62
סעיף יד 62
סעיף טו 62
סעיף טז 62
סעיף יז 63
סעיף יח 63
סעיף יט 63

סעיף כ 63
סעיף כא 63
סעיף כב 63
סעיף כג 63
סעיף כד 63
סעיף כה 63
סעיף כו 63
סעיף כז 64
סעיף כח 64
סעיף כט 64
סעיף ל 64
סעיף לא 64
סעיף לב 64
סעיף לג 64
סעיף לד 64
סעיף לה 64
סעיף לו 65
סעיף לז 65
סעיף לח 65
סעיף לט 65
סעיף מ 65
סעיף מא 65
סעיף מב 65
סעיף מג 65
סעיף מד 65
סעיף מה 66
סעיף מו 66
סעיף מז 66
סעיף מח 66
סעיף מט 67
סעיף נ 67
סעיף נא 67
סעיף נב 67
סעיף נג 67
סעיף נד 67
סעיף נה 67
סעיף נו 67
סעיף נז 67
סעיף נח 68
סעיף נט 68
סעיף ס 68
סעיף סא 68
סעיף סב 68
סעיף סג 68
סעיף סד 68
סעיף סה 68
סעיף סו 68
סעיף סז 69
סעיף סח 69
סעיף סט 69
סעיף ע 69
סעיף עא 69
סעיף עב 69
סעיף עג 69
סעיף עד 69
סעיף עה 70
סעיף עו 70
סעיף עז 70
פרק יא 70
סעיף א 70
סעיף ב 70
סעיף ג 70
סעיף ד 70
סעיף ה 71

סעיף ו 71
סעיף ז 71
סעיף ח 71
סעיף ט 71
סעיף י 71
סעיף יא 71
סעיף יב 71
סעיף יג 72
סעיף יד 72
סעיף טו 72
סעיף טז 72
סעיף יז 72
סעיף יח 72
סעיף יט 72
סעיף כ 72
סעיף כא 73
סעיף כב 73
סעיף כג 73
סעיף כד 73
סעיף כה 73
סעיף כו 73
סעיף כז 73
סעיף כח 73
סעיף כט 74
סעיף ל 74
סעיף לא 74
סעיף לב 74
סעיף לג 74
סעיף לד 75
סעיף לה 75
סעיף לו 75
סעיף לז 75
סעיף לח 75
סעיף לט 75
סעיף מ 75
סעיף מא 75
סעיף מב 76
סעיף מג 76
סעיף מד 76
סעיף מה 76
סעיף מו 76
סעיף מז 77
פרק יב 77
סעיף א 77
סעיף ב 77
סעיף ג 77
סעיף ד 77
סעיף ה 77
סעיף ו 77
סעיף ז 78
סעיף ח 78
סעיף ט 78
סעיף י 78
סעיף יא 78
סעיף יב 78
סעיף יג 78
סעיף יד 78
סעיף טו 79
סעיף טז 79
סעיף יז 79
סעיף יח 79
סעיף יט 79
סעיף כ 79
סעיף כא 79

סעיף כב 80
סעיף כג 80
סעיף כד 80
סעיף כה 80
פרק יג 80
סעיף א 80
סעיף ב 80
סעיף ג 80
סעיף ד 80
סעיף ה 81
סעיף ו 81
סעיף ז 81
סעיף ח 81
סעיף ט 81
סעיף י 81
סעיף יא 82
סעיף יב 82
סעיף יג 82
סעיף יד 82
סעיף טו 82
סעיף טז 82
סעיף יז 83
סעיף יח 83
סעיף יט 83
סעיף כ 83
סעיף כא 83
סעיף כב 83
סעיף כג 83
סעיף כד 83
סעיף כה 83
סעיף כו 84
סעיף כז 84
סעיף כח 84
סעיף כט 84
סעיף ל 84
סעיף לא 84
סעיף לב 84
סעיף לג 84
סעיף לד 85
סעיף לה 85
סעיף לו 85
סעיף לז 85
סעיף לח 85
סעיף לט 85
סעיף מ 85
סעיף מא 85
סעיף מב 86
סעיף מג 86
סעיף מד 86
סעיף מה 86
פרק יד 86
סעיף א 86
סעיף ב 86
סעיף ג 86
סעיף ד 86
סעיף ה 87
סעיף ו 87
סעיף ז 87
סעיף ח 87
סעיף ט 87
סעיף י 87
סעיף יא 87
סעיף יב 87
סעיף יג 87

סעיף יד 88
סעיף טו 88
סעיף טז 88
סעיף יז 88
פרק טו 88
סעיף א 88
סעיף ב 88
סעיף ג 88
סעיף ד 89
סעיף ה 89
סעיף ו 89
סעיף ז 89
סעיף ח 89
סעיף ט 90
סעיף י 90
סעיף יא 90
סעיף יב 90
סעיף יג 90
סעיף יד 90
סעיף טו 90
סעיף טז 90
סעיף יז 90
סעיף יח 91
סעיף יט 91
סעיף כ 91
סעיף כא 91
סעיף כב 91
סעיף כג 91
סעיף כד 91
סעיף כה 91
סעיף כו 92
סעיף כז 92
סעיף כח 92
סעיף כט 92
סעיף ל 92
סעיף לא 92
סעיף לב 92
סעיף לג 92
סעיף לד 93
סעיף לה 93
סעיף לו 93
סעיף לז 93
סעיף לח 93
סעיף לט 93
פרק טז 93
סעיף א 93
סעיף ב 94
סעיף ג 94
סעיף ד 94
סעיף ה 94
סעיף ו 94
סעיף ז 95
סעיף ח 95
סעיף ט 95
סעיף י 95
סעיף יא 95
סעיף יב 95
סעיף יג 95
סעיף יד 95
סעיף טו 95
סעיף טז 96
סעיף יז 96
סעיף יח 96
סעיף יט 96

סעיף כ 96
סעיף כא 96
סעיף כב 96
סעיף כג 96
סעיף כד 97
סעיף כה 97
סעיף כו 97
סעיף כז 97
סעיף כח 97
סעיף כט 97
סעיף ל 97
סעיף לא 98
סעיף לב 98
סעיף לג 98
סעיף לד 98
סעיף לה 98
סעיף לו 98
סעיף לז 98
סעיף לח 98
סעיף לט 99
סעיף מ 99
סעיף מא 99
סעיף מב 99
סעיף מג 99
סעיף מד 99
סעיף מה 99
סעיף מו 99
סעיף מז 99
סעיף מח 100
סעיף מט 100
סעיף נ 100
סעיף נא 100
סעיף נב 100

פרק א

סעיף א
חמש עשרה נשים

דכ"א עריות אסורות מדאורייתא, ו' מהן אי אפשר שינשאו לאחיו מאביו, דאסורות לו, והן הנזכרים להלן במ"ג, וט"ו הנשארות הן שנשנו כאן:

סעיף ב
פוטרות צרותיהן

דבנשאת א' מהן לאחיו, ולו ג"כ אשה אחרת, ומת בלא בנים, ואין לו אח אלא זה שאחת עליו ערוה, שתיהן פטורות מחליצה ומיבום ממנו:

סעיף ג
וצרות צרותיהן

שאם היה לו עוד אח אחר שאינן קרובות לו, ונתיבמה לו צרת הערוה, ולו עוד אשה אחרת, ומת גם הוא בלי בנים, פטורות שתיהן מחליצה ומיבום מהאח הג' שהיה לו קורבה בבית אח הראשון:

סעיף ד
מן החליצה ומן היבום עד סוף העולם

ר"ל אפילו צרת צרת צרתה וכו':

סעיף ה
ובת בנו

הנך ג', בבתו ובנו מאנוסתו או מפותתו מיירי, דאלו מאשתו, היינו בת אשתו ובת בנה דתני להלן [ותנא קורבה קורבה נקט ברישא, בתו ובת בתו וכו', הן ג' דורות למטה דידי', והדר נקט נמי ג' דורות למטה דאשתו ואגבה נקט נמי ג' דורות למעלה דאשתו, חמותו ואם וכו'. דלמעלה דידיה אי אפשר דלנקט, דהרי כולן אסורות לאחיו, דמתני' אתיא כמ"ד אנוסת אביו אסורה. כר"ב מ"ג, והדר תנא ב' דורות באחוה דידיה, כאחות אמו ואחותו מאמו, והדר נקט חד אחות האסורה מקורבה דאשתו, והדר תנא ב' דורות באישות דקורבה דיליה, כאשת אחיו מאמו ואשת אחיו מאביו שלא היה בעולמו. ולבתר כולהו תנא כלתו, שהיא אישות של קורבה למטה דידיה]:

סעיף ו
ובת בתה

הקדים בת בנה לבת בתה, מדמוקדמין בקרא סוף פרשת אחרי, משא"כ ברישא מדאיירי בבת, הקדים נמי בת הבת לבת הבן:

סעיף ז
חמותו

שמת בעלה ונשאה אחיו מאביו [כך כתב רש"י, מיהו אפשר נמי לומר דמיירי שנשא בתה מאחיו, ומתה, ואח"כ מת אחיו]:

סעיף ח
ואשת אחיו שלא היה בעולמו

שמעון שייבם אשת ראובן, ומת גם שמעון בלא בנים, אסורה האשה שייבם שמעון, ללוי שנולד אחר מיתת ראובן, בין שייבמה שמעון ואח"כ נולד, או איפכא:

סעיף ט
וכולן

כל העריות הנ"ל:

סעיף י
אם מתו

בחיי אחיו:

סעיף יא
או מיאנו

בחיי אחיו. ואף דאין מיאון רק ביתומה קטנה שקדשו אמה או אחיה, שקדושיה מד"ס, והכא בבתו ע"כ אביה קיים. משכחת לה בקידשה אביה לאחר, ונתגרשה בעודה קטנה, דשוב אין לאביה רשות בה, ונשאת שוב הקטנה לאח אביה, שגם זאת קדושיה מד"ס ותוכל למאן. וזו היא יתומה בחיי אב:

סעיף יב
או נתגרשו או שנמצאו אילוניות

שאינה יולדת. וסימניה, שאין לה דדים, ואותו מקום אין גבוה, ותשמיש קשה לה, וקולה עבה כאיש. וי"א דבחד מהנהו סגי [אה"ע קע"ב], וכ"כ בת ל"ה שנים ויום א' שאין לה עדיין ב' שערות עומדות תכופים במקום ערוה, וגדולות כדי להנטל בפי הזוג, אז אף בלי שאר סימנים דינה כאיילונית. ונשים נאמנות בכל בדיקות הללו [שם קנ"ה]. וכל ערוה

שהיא איילונית, אפילו הכיר בה אחיו כשנשאה ולא היה מקחו בטעות, אפ"ה מדלא חזיא ליבום, לא מצטרפא לאותו בית:

סעיף יג

ואי אתה יכול לומר בחמותו ובאם חמותו ובאם חמיו שנמצאו אילוניות או שמיאנו

שהרי ילדה קודם שנשאה אחיו, ואיילונית לא ילדה, וכ"כ אי אפשר שתמאן באחיו, דהרי מדילדה קודם שנשאה אחיו אסורה למאן עוד, ואף דמשכחת לה בשמיאנה באחיו ונשאת אח"כ לאחר. עכ"פ זאת פשיטא שצרתה מותרת, מדלא היתה צרתה בשעה שהיתה ערוה:

סעיף יד

היתה בתו או אחת מכל העריות האלו נשואה לאחיו ולו אשה אחרת ומת

ואין שם אח רק זה:

סעיף טו

הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני

שייבמה אח האחר שהרי כל אחת משתיהן היתה מותרת לו, שמייבם אחת ונפטרה השנייה:

סעיף טז

אפילו הן מאה

אחים, שחזר אח הג' וייבם צרת צרת הערוה, ומת גם זה, כל נשיו פטורות, וכן לעולם:

סעיף יז

מתה בתו או נתגרשה

וכ"ש במיאנה או נמצאת איילונית, דהו"ל כלא נתקדשה:

סעיף יח

ואחר בך מת אחיו צרתה מותרת

דבשעת נפילה לא היתה צרתה, וכ"ש בנעשת ערוה ליבם, אחר שנתגרשה:

סעיף יט

וכל היכולה למאן

שהערוה קטנה:

סעיף כ

ולא מיאנה

ומת בעלה:

סעיף כא
צרתה חולצת ולא מתיבמת

דקדושי קטנה אינן רק מד"ס:

סעיף כב
שש עריות חמורות מאלו

מט"ו הנ"ל.

סעיף כג
מפני שנשואות לאחרים

ר"ל חומרתן היא שא"א שינשאו כ"א לאחרי', ולא לאחיו של זה מאביו ולפיכך צרותיהן מותרות, מדלא חלו קדושי אחיו בהן כלל, וכ"ש בנשאו לאחרי' דהרי איסור צרה לא כ' רק במקום יבום מג"ש דעליה עליה:

סעיף כד
צרותיהן מותרות

בין שהיו נשואות שתיהן לאחרים, או לאחיו באיסור, צרותיהן מותרות להנשא או להתיבם אחר מיתת הבעל, אבל ט"ו עריות הנ"ל, דוקא בנשואות לאחרים צרותיהן מותרות [ונ"ל דלהכי קאמ' "מפני שנשואות לאחרי'" ולא קאמר מפני שאסורו' לאחיו. דרצה לאשמעי' דגם בנשואות לאחרים בהיתר. אפ"ה צרותיהן מותרות]:

סעיף כה
אמו

אפילו היא אנוסת אביו אסורה להנשא לאחיו מאביו. ואנן קיי"ל דאנוסת אב מותרת לבן [אה"ע ט"ו ה']:

סעיף כו
ואשת אחיו מאביו

שהיה לו בנים ומת, ונשאת לאחר ומת גם הוא, צרתה דהיינו אשתו האחרת מותרת לאחי הבעל הראשון:

סעיף כז
בית שמאי מתירין הצרות

של ט"ו הנשים הנ"ל:

סעיף כח
ובית הלל אוסרים

מיהו פלוגתייהו רק לאותו אח שהיא לו צרת ערוה, אבל לשאר האחין שאינה לו צרת ערוה פשיטא דאו חולצת או מתייבמת, וכלעיל סי' ג':

סעיף כט
חלצו

הצרות:

סעיף ל
בית שמאי פוסלין מן הכהונה

אוסרין החלוצ' מלהנשא לכהן:

סעיף לא
ובית הלל מכשירים

מותרת לכהן, מדא"צ חליצה:

סעיף לב
נתיבמו בית שמאי מכשירים

לכהונה כשנתאלמנה מהיבם:

סעיף לג
ובית הלל פוסלין

מלהנשא לכהן ומלאכול תרומה, דמדנבעלת לפסול לה נעשת זונה:

סעיף לד
לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל

ל"צ אלא לצרה עצמה דב"ה שרו לה לשוק, ולב"ש אסורה, הודיעו ב"ה לב"ש, דאילו בני צרות שנולדו משוק, לא היו צריכים להודיע להם, דאף לב"ש שרו בקהל, דהרי גם לדידהו רק חייבי לאוין נינהו, ככל יבמה לשוק:

סעיף לה
ולא בית הלל מבית שמאי

אף שבני הצרות שנתיבמו כדברי ב"ש ממזרים הם לב"ה, דבני חייבי כריתות נינהו, אפ"ה נשאו זמ"ז, מדהיו מודיעים זל"ז:

סעיף לו
כל הטהרות והטומאות שהיו אלו מטהרין ואלו מטמאין לא נמנעו עושין טהרות אלו על גבי אלו

להשאיל כליהן זמ"ז. מדהיו מודיעין זל"ז כלי שהקילו בו לפי סברתם:

פרק ב

סעיף א
כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו

ר"ל כיצד אשת אחיו שלא וכו' פיטרת צרתה:

סעיף ב
שני אחים ומת אחד מהם ונולד להן אח ואחר כך יבם השני את אשת אחיו

ולו ג"כ אשה אחרת וקיי"ל כמ"ב דה"ה בשיבם ואח"כ נולד, כך דינו:

סעיף ג
ומת

גם השני בלי בנים:

סעיף ד
עשה בה

האח השני:

סעיף ה
מאמר

מדאורייתא יבמה נקנית בביאה בלי שום אמירה, רק חכמים. תקנו שיקדשנה בכסף או בשטר ויאמר לה בב' עדים "הרי את מקודשת לי בזה", וזה נקרא מאמר בכל מקום:

סעיף ו
ומת

קודם שבעלה:

סעיף ז
שנייה חולצת ולא מתיבמת

דמאמר קונה קצת מד"ס, והו"ל אינך מקצת צרה לאשת אחיו שלא היה בעולמו ולמאי דקיי"ל דמשעה שנזקקה לו דינה כנתארס' א"כ אפילו בלי מאמר אסור לייבם השניי',

רק נקט מאמר לרבותא דס"ד שע"י המאמר דינה כנשואה וכב"ש ותפטור שנייה גם מחליצה קמ"ל:

סעיף ח
שני אחים ומת אחד מהן ויבם השני את אשת אחיו ואחר כך נולד להן אח ומת

המיבם:

סעיף ט
והשנייה משום צרתה

אף שכשנולד כבר נתיבמה:

סעיף י
השנייה חולצת ולא מתיבמת

אף שכבר תני בבא זו, נקט לה הכא איידי רישא:

סעיף יא
רבי שמעון אומר

דר"ש מתיר בנתיבמה ואח"כ נולד:

סעיף יב
מיבם לאיזו מהן שירצה או חולץ

אף שהאשה חולצת ולא האיש, עכ"פ מדצריך שיתכוון האיש להתירה בחליצה, להכי נקט שפיר חולץ בכולה מכילתן:

סעיף יג
כלל אמרו ביבמה כל שהיא איסור ערוה

כט"ו נשים [רפ"א]:

סעיף יד
לא חולצת ולא מתיבמת

כמוה כצרתה, וה"ה אילונית ואשת גר אבל עקרה או זקנה, שרי ליבום וחליצה [אה"ע קע"ב]:

סעיף טו
איסורה איסור מצוה ואיסור קדושה

מפורש במ"ד:

סעיף טז
אחותה

של ערוה:

סעיף יז
שהיא יבמתה

כגון שנפלו לו ב' אחיות מב' אחיו, ואחת מהן ערוה עליו:

סעיף יח
חולצת או מתיבמת

דלא פגע באחות זקוקתו, דערוה אינה זקוקה לו:

סעיף יט
שניות מדברי סופרים

עריות שאסרום הסופרים, והם עשרים (א) אם אביו, (ב) אם אמו, (ג) אם אבי אביו, (ד) אם אבי אמו, (ה) אשת אבי אביו, (ו) אשת אבי אמו. (ז) אשת אחי אביו מאם, (ח) אשת אחי אמו מאם או מאב, (ט) בת בת בנו, (י) בת בת בתו, (יא) בת בן בנו, (יב) בת בן בתו, (יג) בת בת בת אשתו, (יד) בת בן בן אשתו, (טו) אם אם אם אשתו, (טז) אם אם אבי אשתו, (יז) אם אב אם אשתו, (יח) אם אב אבי אשתו, (יט) כלת בנו, (כ) כלת בתו, וי"א שגם (כא) אשת אבי אם אביו, (כב) ואשת אחי אבי אביו מהאב, (כג) ואחות אבי אביו, מאב או מאם, (כד) ואחות אם האם, אסורין, נמצא דלי"א כ"ד נשים אסורים מד"ס. וי"א דאשת חמיו ואשת חתנו ג"כ אסורים ואפילו להאוסרים י"א דכשכנס א"צ להוציאם. אמנם א, ב, ה, יט, אין להם הפסק לכ"ע, ט, י, יא, וכו' עד יח, לרמב"ם יש להן הפסק, ולא לב"י [אה"ע ט"ו], והשאר לכ"ע יש להם הפסק (שם):

סעיף כ
איסור קדושה

היינו כל אשה שאינה אסורה מקורבה, רק משום קדושת יחוס זה מזה:

סעיף כא
אלמנה לכהן גדול

שהיא יבמה שנפלה לפני כהן גדול:

סעיף כב
גרושה וחלוצה לכהן הדיוט

שנשאה אחיו בעבירה, או שהיה אחיו חלל, דגם חלוצה אסורה לכהן מד"ס:

סעיף כג
ממזרת

עי' פ"ד מי"ג:

סעיף כד
ונתינה

הם הגבעונים, ועי' פ"ח מ"ג:

סעיף כה
ובת ישראל לנתין וממזר

כל אלו אינן מתיבמין, דאין עשה דוחה ל"ת, דגזירה ביאה ראשונה אטו שנייה, ואף על פי כן חולצות, מדתפסו קדושין בחייבי לאוין מיהו מותר ליבם צרתה [נ"י]:

סעיף כו
מי שיש לו אח מכל מקום

אפילו ממזר או מומר [אה"ע קנ"ז]:

סעיף כז
זוקק

האח ההוא:

סעיף כח
את אשת אחיו ליבום

או לחליצה:

סעיף כט
ואחיו לכל דבר

ליורשו ולטמא לו:

סעיף ל
חוץ ממי שיש לו מן השפחה ומן הנכרית

דולדן אינן נחשבין זרעו:

סעיף לא
מי שיש לו בן מכל מקום

אפי' ממזר או מומר או גוסס, ואפילו זרע זרען עד עולם [קנ"ו]:

סעיף לב
פוטר

הבן ההוא:

סעיף לג
וחייב על מכתו ועל קללתו

בעשה אביו תשובה דאל"כ פטור מדאינו עושה מעשה עמך:

סעיף לד
מי שקדש אחת משתי אחיות

וה"ה אשה ובתה וכדומה, רק אורחא דמלתא נקט דאחיות מחלפן טפי:

סעיף לה
ואינו יודע איזה מהן קדש

ואפילו לא הוכרו בשעת קידושין, דאפילו קדושין שאינן מסורין לביאה הוה קידושין לחומרא [אה"ע מ"א]:

סעיף לו
נותן גט לזו וגט לזו

דאסור בכל אחת מספק אחות אשה:

סעיף לז
מת ולו אח אחד חולץ לשתיהן

דיבומי ברישא לא, שמא פגע באחות זקוקתו, ולחלוצי לא' וליבומי לב' נמי לא, דאחות חלוצה אסור מד"ס. אבל אי"ל בכה"ג מדאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה כיון דרק מכח ספק אינה מתיבמת:

סעיף לח
היו לו שנים אחד חולץ ואחד מיבם

ר"ל אם ירצה, ייבם אחר שחלץ אחיו לאחותה, דאם זו יבמתו, שפיר, ואם אחות יבמתו, מדחלץ אחיו להיבמה פקע הזיקה, ולא פגע באחות זקוקה:

סעיף לט
קדמו וכנסו

בלא נמלכו בב"ד, אבל בנמלכו ועברו יוציאו:

סעיף מ
אין מוציאין מידם

ואפי' מאותו שכנס ראשון באיסור ופגע באחות זקוקתו, עכ"פ השתא דכנס אחיו פקע זיקה למפרע, וכ"ש אם רק קדשו קודם שנמלכו, דלא עשו איסור, לא מפקינן מנייהו. מיהו אחר שכנס הראשון מותר השני לכנס לכתחלה ממ"נ. ואילה"ק עכ"פ למה אין מוציאין מידן, נימא מדנאסרה עליו שעה א' תאסר עליו עולמית כלקמן פ"ג מ"ז ומ"ט ורפ"ג. י"ל הכא שאני, דרק משום ספק נאסרה:

סעיף מא
שנים שקדשו שתי אחיות

והם נכרים:

סעיף מב
קדמו וכנסו אין מוציאין מידם

אף שהן כהנים, חלוצה מד"ס, והו"ל ספק דרבנן:

סעיף מג
ואחיו של זה מיבם חלוצתו של זה

דממ"נ אם זו יבמתו שפיר, ואם יבמת האחר היא, הרי חלצה כבר מאחי בעלה, ואחות זקוקתו לא הוה, דהרי משחלץ אחיו לאחותה פקע הזיקה:

סעיף מד
קדמו שנים וחלצו לא ייבמו השנים

דהראשון אסור ליבם, שמא פגע באחות זקוקתו:

סעיף מה
מצוה בגדול ליבם

דאע"ג דבכל התורה אין מקרא יוצא מידי פשוטו, הכא גמרינן דה"פ, והיה הבכור אשר תלד, ר"ל אם האחין [וכתיב עתיד במקום עבר] " יקום על שם אחיו", לירשו כשייבם אשתו. ובכור לאו דוקא, דאפילו אח אחר יכיל ליבם, אלא דהמיבם דינו כבכור, שאינו נוטל בראוי כבמוחזק. מיהו מדכתיב אשר תלד בלשון עתיד דרשינן לקרא נמי איבמה, דהיינו פרט לאיילונית שאינה יולדת, דאינה מתיבמת [ואגב גררא דאם כנס אינו מוציא, נקט להך מתני' הכא, ועיקר מקומו לקמן בהחולץ]:

סעיף מו
הנטען

ר"ל שנחשד שבעלה:

סעיף מז
ואם כנס

אפילו רק קדשה [וי"ח]:

סעיף מח
אין מוציאין מידו

אפילו וודאי בא עליה:

סעיף מט
הנטען על אשת איש והוציאוה מתחת ידו

קאי מלת ידו על מלת איש שנזכר לעיל, ור"ל שגרשה בעלה ע"י חשד הנ"ל:

סעיף נ
אף על פי שכנס יוציא

וקיי"ל דיש בזה ז' חלוקי דינים, (א) ביש ב' עדי קנוי וסתירה, וכ"ש ב' עדי טומאה, אז אפילו באו אחר שניסת לנחשד והיה לו בנים ממנה, כופין שיוציאה הבעל והחשוד [אה"ע י"א ס"א], ואפילו אותו שזנתה עמו ועד אחר מצטרפין לאסרה על בעלה [קט"ו ב"ש סקכ"ח]. (ב) וביש רק ב' עדי יחוד, אין כופין לבעל להוציא, וכ"כ להחשוד [י"א ב"ש שם סקי"א]. (ג) וביש ב' עדי כעור, שחבקתו או נשקתו האשה [עה"ג כ"ז וכ"ח], או עומדת לפניו ערומה, או שוכבים זע"ז בלי קירוב בשר, אפילו לא ראו ב' העדים ביחד, יש חלוק. אם יש ג"כ קול בעיר יום ומחצה שלא מחמת עדי הכיעור, שזנתה עם הנחשד, ולא היו שם אויבים להם או לבעל או לאבותיהן, שנתלה שהאויבים הוציאו הקול, אז לבעל אין כופין להוציא ואין מיעצין לקיימה, אבל לנחשד אסורה לכתחילה, ואם כנסה ויש לה בנים מנחשד, לא תצא, ובאין קלא כנ"ל אפילו אין לה בנים מנחשד, בנשאת לא תצא. וי"א דבעדי כיעור עם קלא כנ"ל. כופין אפילו לבעל שיוציאה באין לה בנים ממנו. ובחדא לריעותא, אין כופין לבעל, אבל לחשוד כופין להוציאה אפי' בחדא לריעותא באין לה בנים מחשוד [שם ס"א ואחרונים]. (ד) וביש ע"א אטומאה ולא קדמה קנוי וסתירה, לאו כלום הוא, והרבה קרובים כע"א דמו, מיהו במהימן ע"א לבעל כב' עדים, אז חייב להוציאה אבל אין כופין אותו [קט"ו ס"ו וקע"ח ס"ט], אבל לנחשד בין כך וכך אסורה, דלא גרע מלעז בעלמא דאסורה לו [ב"ש י"א סק"ז]. מיהו ע"א אכיעור

אפילו מהימן ליה לבעל כב' עדים, אפ"ה מותרת לי וגם לנחשד [ב"ש י"א סקי"ד וקט"ו סקכ"ה. ובח"מ י"א סק"ח יש ט"ס כדמוכח מגוף התשו' במיי' סכ"ה אחר הלכות סוטה. ואפשר דלח"מ בע"א בכיעור ומאמינו, עכ"פ רשאי להוציאה]. (ה) אם ראה הבעל בעצמו שזנתה, או שאמרה לו אפילו אשה, קרובה לו או לה שזנתה והוא מאמינה, אסורה לבעל ולחשוד [קט"ו ס"ז]. מיהו בהיה לו קטט עמה, אינו נאמן לומר שמאמין לדברי העד. וי"א דבזה"ז שיש חדר"ג שלא לגרש אשתו בע"כ, אינו נאמן לומר שמאמינה או שמאמין לדברי העד. וכופין אותו לשמש עמה [קע"ח ס"ט]. (ו) ואם האשה בעצמה אמרה שזנתה, אם רגלים שזנתה, וגם אין סברא כנגדה שלא זנתה, אסורה גם לבעל, אבל במסתבר בשום צד שלא זנתה, אף שגם רגלים לדבר להיפך, אינה נאמנת. מיהו אפילו אין רגלים לדבר שזנתה, והוא מאמינה חייב להוציאה, אבל אין כופין אותו, דאין ב"ד כופין רק ביש ב' עדים [קט"ו ס"ו ואחרונים שם]. אבל לבועל בכל האופנים אסורה, דהא שויא נפשה לגביה חתיכה דאיסורא. (ז) ובנטען אפנויה וידע שבא עליה מצוה לכנסה, אבל אין כופין [קע"ז]. ובהבטיח לה שישאנה, נ"ל דחייב לנשאה, דהו"ל כהבטיח לה דבר באתננה [ססקע"ז], ולא דמי לטול דינר והעברני דאין לו רק שכרו [כח"מ רס"ד ס"ו]. דהתם בהבטיח לו יותר מהראוי, משא"כ הכא ראוי לה שישאנה עקב בשתה גם בלי הבטחה [כסי' קע"ז], לפיכך הדר הו"ל כרפואה דחייב ליתן לו כמו שהבטיח, כמבואר בח"מ [שם]. ואף דלא קנו מידו, שכירות א"צ קניין [כח"מ קפ"ב, ועי' תשו' שב יעקב אה"ע סי' ג']. ונ"ל דבמכחישה אף דא"צ שבועה [כאה"ע כ"ב ב"ש סק"ה], היינו רק לענין לזון הולד, אבל לעניין לישא אותה חייב לשבע, ואדרבה ראוי לדיין להחמיר, בטכסיסי שבועתו, מדמסתבר שלא יודה כ"כ בקלות מחמת בושה [כח"מ פ"ז ס"כ]. ואם הוא כהן, עי' לקמן בפירושינו פ"ו:

סעיף נא

המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב ובפני נחתם

דכך צריך שיאמר כרפ"ק דגיטין:

סעיף נב

לא ישא את אשתו

מדסמכו אעדותו:

סעיף נג

מת הרגתיו

או או:

סעיף נד
רבי יהודה אומר הרגתיו לא תנשא אשתו

אפילו לאחר אסורה מדהוא רשע:

סעיף נה
הרגנוהו תנשא אשתו

דנעשה כאומר אני הייתי עם הורגיו, ואנן קי"ל דאין אדם משים עצמו רשע, ופלגינן דבוריה [ומהמנינן ליה שנהרג ולא במה שאמר שהוא הרגו והלכך אפי' כי אמר הרגתיו תנשא אשתו] [י"ז ז']:

סעיף נו
החכם שאסר את האשה בנדר על בעלה

שנדרה הנאה מבעלה ולא היפר לה, והחכם לא מצא פתח לנדרה:

סעיף נז
הרי זה לא ישאנה

דיחשדוהו:

סעיף נח
מפני שהוא בית דין

ר"ל אע"ג דמיאון סגי בב', רגילות להיות בב"ד. ואפילו רק בב' ליכא חשדא [וגם הם נקראים ב"ד (ככתובות כ"ב א'). מיהו אע"ג דשרי, בעל נפש ירחיק מזה [אה"ע י"ב]:

סעיף נט
וכולן

המביא גט, והמעיד לאשה, וחכם הנ"ל:

סעיף ס
שהיו להם נשים

בשעת מעשה, אע"ג דבזמן המשנה ליכא איסור לישא על אשתו אפ"ה אין רגילין בכך:

סעיף סא
וכולן

הנשים הללו:

סעיף סב
שנישאו לאחרים ונתגרשו או שנתאלמנו מותרות לינשא להם

להמביא גט וחביריו הנ"ל:

סעיף סג
וכולן מותרות לבניהם או לאחיהן

דאין אדם חוטא בשביל קרוביו, וכ"ש דמותרות לאביהן, שהבן בוש מלזנות עם אשת אביו. וכל אלו האסורים לכנוס, אם כנסו לא יוציאו:

פרק ג

סעיף א
ארבעה אחין שנים מהן נשואים שתי אחיות

ה"ה אשה ובתה וכדומה רק נקט הנך, משום דמואשה אל אחותה ילפינן צרות וג' אחין מפורש במ"ד:

סעיף ב
ומתו הנשואים את האחיות

ודוקא שמתו ברגע א' אבל בזא"ז דוקא בשניהן חיין אסור בשניהן, וה"ה במתה או חלצה [או נתייבמה] הראשונה מאח האחר אסור זה אעפ"כ בהשנייה הואיל שהשנייה תיכף כשנפלה נאסרה, אבל במתה או נחלצה שנייה מאח האחר, מותר זה ליבם הראשונה, שהרי בשעת נפילתה מותרת היתה, ורק כשנתאלמנה אחותה נאסרה להכי כשפקע זה האיסור, חזרה להיתירה תחלה [אה"ע קע"ה]:

סעיף ג
הרי אלו חולצות ולא מתייבמות

דא"א ליבם אחר שחלץ אחיו לאחותה, מדעכ"פ נאסרה עליו שעה א', פגע באחות זקוקתו:

סעיף ד
ואם קדמו וכנסו יוציאו

דזיקה אוסרת מדרבנן ומשום דשתיהן יבמות להכי לא דמי להך דפ"ב מ"ז:

סעיף ה
רבי אליעזר אומר בית שמאי אומרים יקיימו ובית הלל אומרים יוציאו

ולרבנן ב"ה לקולא, והכי קיי"ל:

סעיף ו
היתה אחת מהן אסורה על האחד איסור ערוה

כגון חמותו וכדומה:

סעיף ז
והשני אסור בשתיהן
דמדשתיהן מותרות לו, הו"ל כל אחת אחות זקוקתו. מיהו בנפלה חמות תחלה ואח"כ נפלה אחותה, כשייבם החתן את אחותה, הו"ל חמות לגבי אידך כיבמה שהותרה ונאסרה והותרה, דתחזר להיתירה הראשון:

סעיף ח
איסור מצוה
שניות מד"ס:

סעיף ט
ואיסור קדושה
ר"ל ערוה שאסורה מצד יחוס כפ"ב מ"ד:

סעיף י
חולצת
שתיהן:

סעיף יא
ולא מתיבמת
דמדאורייתא רמיא קמי:

סעיף יב
וזו היא שאמרו
לעיל פ"ב מ"ג:

סעיף יג
אחותה
של ערוה:

סעיף יד
או חולצת או מתיבמת
דלאו אחות זקוקתו קנסיב:

סעיף טו
או אשה ובת בנה
הכא נקט לכולהו דקמ"ל דאפילו הנך דלא מפרשין בתורה פטיר ר"ש בנפלו לפני יבם א':

סעיף טז
ולא מתיבמות

אע"ג דכ"ש הוא ממשנה א' בד' אחין. וכן שאלני תלמידי הבח' כ' ברוך יצחק ווריש, נ"ל דנקט ד' אחין לרבותא דאינה מתיבמת, ונקט ג' אחין לרבותא דאפ"ה חולצת ודלא כר"ש דפטר לתרוויי' גם מחליצה, ודו"ק:

סעיף יז
ואחד מופנה

בלא אשה, וה"ה בנשוי נכרית:

סעיף יח
ועשה בה מופנה מאמר

מפורש רפ"ב:

סעיף יט
בית שמאי אומרים אשתו עמו

מדעשה בה כבר מאמר:

סעיף כ
והלה תצא משום אחות אשה

דס"ל ע"י מאמר הוה ככנוסה דאורייתא, שאחותה פטורה מחליצה:

סעיף כא
ובית הלל אומרים מוציא את אשתו בגט

משום מאמר דס"ל דאין כח במאמר לשוויי ככנוסה גמורה:

סעיף כב
זו היא שאמרו

זוהי למעוטי הך דפי"ג מ"ז:

סעיף כג
אוי לו על אשתו

שהפסידה בלא פשיעתו:

סעיף כד
ואחד נשוי נכרית

שאינה קרובה להאחים ולהאחיות:

סעיף כה
נכרית חולצת ולא מתיבמת

ובלא עשה בה מאמר אף ב"ש מודו דחולצת ולא מתיבמת:

סעיף כו
הראשונה

לנשואין, ולתוס' גרסינן השנייה:

סעיף כז
הרי זו

כל אחת:

סעיף כח
הואיל ונאסרה עליו שעה אחת

ושתיהן פטורות מחליצה:

סעיף כט
גירש אחד מבעלי אחיות את אשתו

ה"ה במתה א' מהאחיות וכלעיל ברישא רק רבותא קמ"ל אע"ג שהיא עדיין בעולם, וכ"כ נקט רישא רבותא:

סעיף ל
צרותיהן מותרות

אבל מת נשוי נכרית ואח"כ גירש זה, וייבם הנכרית ומת, לא הותרה לשני, מדקודם גירושין היתה צרת אחות אשה בזיקה, ובשעת נפילה ראשונ' של נכרית באיסור זיקה נפלה קמיה. מיהו בלא כנסה, ונפלו שתיהו לפניו מותרת הנכרית מחמת זיקת אחיו הראשון:

סעיף לא
וכולן

כל ט"ו העריות:

סעיף לב
שהיו בהן

מאח שמת:

סעיף לג
הרי אלו

צרותיהן *):

סעיף לד
צרות חולצות ולא מתיבמות

ונקט תנא הך בבא הכא והפסיק בין הבבות של הג' אחין. היינו משום דהנך בבות דלעיל בנשאו אחיות מיירי וקמ"ל דגם בכה"ג בהי' בהאח שנשא האחות תחלה וחי, רק ספק קידושין וכנס נשוי נכרית האחות ואח"כ מת גם הוא, הרי גם נכרית ספק צרת ערוה וחולצת ולא מתיבמת. ולא אמרי' אין ספק קידושין של חי מוציא מידי וודאי זיקה של אח שמת, דא"כ אחות גופה תשתרי מה"ט:

סעיף לה
ספק קרוב לה

שזרק לה קדושין או גט, במקום ששניהן יכולין לשמרו או שלא לשמרו, או שהיה ספק אם מונח בד' אמות שלו או שלה, בצידי ר"ה או בסימטא, דבר"ה לא קנו ד"א [ח"מ רס"ח]:

סעיף לו
זהו ספק קידושין

וה"ה בגירושין, וזהו, למעוטי זמן דבסיפא דלא תקנוהו בקידושין:

סעיף לז
זהו ספק גרושין

לאו דוקא, דהרי וודאי פסול מדרבנן וכל הנהו פסולים רק מדרבנן דקיימא לן עדי מסירה כרתי, ומדאורייתא אפילו ליכא כל הנהו, כשר [עי' בפתיחה לגיטין] ואפ"ה נקרא ספק גירושין, וכ"ש בשזרק לה גט ספק קרוב וכו' [כפרק ח' דגיטין מ"ב], אע"ג דספק ממש הוא לא אמרינן נוקי אחזקה ולא תחשב כמגורשת:

סעיף לח
שלשה אחין נשואין שלש נכריות

הומ"ל וא' מופנה אלא שרצה לקצר בלשון:

סעיף לט
ולא שעליה זיקת שני יבמין

דע"י מאמר זקוקה במקצת משני, ואסורה מדרבנן, גזירה שמא יאמרו ב' יבמות מבית א' יתיבמו שתיהן או חולץ לא' וייבם לאחרת, דאסור:

סעיף מ
ר' שמעון אומר מיבם לאיזו שירצה וחולץ לשניה

דמספקא לי' אי מאמר קני לגמרי או לא קנה כלל, להכי חולץ לאידך מספק, ואסור נמי ליבם שתיהן, דשמא מאמר קונה, והו"ל כשתי יבמות מבית אחד:

סעיף מא
החליפו את של זה לזה ואת של זה לזה

שהוחלפו בשוגג, דאי במזיד היכי קאמר בסיפא שאחר שלשה חדשים שריא לבעלה:

סעיף מב
הרי אלו חייבים

חטאת. ומכאן משמע דלא לבד אונס שרי באשת ישראל רק גם שוגג דהרי הכא על כרחך לאו כאונס מחשבה דא"כ לא היתה חייבת קרבן ורק בחשבה שמותר לזנות אסורה כמהרי"ק שהביא רט"ז [בי"ד סי' צ"ט]. והנ"מ בחשבה שאינה מקודשת לו, וכמיכל בת שאול [סנהדרין י"ט ב'] היתה מותרת לדוד דבין אונס הגוף או אונס מחשבה, מחשב אונס, והיינו דקמ"ל מתני', וקמ"ל נמי דחיילי אסורים רבים זע"ז, כשחלו בב"א או בכולל או מוסיף, עוד קמ"ל אע"פ שהוחלפו בשעת כניסתן לחופה, שלא נכנסו לחופה עדיין אפ"ה חייבים אכולהו, מדנתקדשו כבר:

סעיף מג
משום אשת אח

ר"ל חייבים כל א' ב' חטאות, דבאיסור כולל או מוסיף או בת אחת, איסור חל על איסור, וה"נ כשנשאה חל איסור אשת אח ואשת איש בבת אחת, חזר אחיו וקדש אחותה, מגו דנאסר על ידי הנך קדושין בכל שאר אחוותא, נאסר נמי באשת אחיו זו משום אחות אשה, והיינו כולל, פירסה נדה, מגו דאתוסף איסור עלה לגבי בעלה, איתוסף נמי איסור נדה לאחריני, הרי איסור מוסיף:

סעיף מד
ומפרישין אותן

קודם שתחזור לבעלה:

סעיף מה
ואם היו בהנות

ר"ל בנות כהן נשואות לישראל:

סעיף מו
נפסלו מן התרומה

אחר מיתת בעליהן בלי זרע, וכן אסורות לכהן:

פרק ד

סעיף א
החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת

הא דלא נקט בקיצור החולץ ליבמתו מעוברת, הא קא משמע לן דאע"ג שנמצאת מעוברת ור"ל שלא הוכר עוברה אפ"ה לא גזרינן אטו חלוצה אחרת אלא הו"ל כלא חלצה וכ"ש בהוכר עוברה כשחלצה, דליכא למגזר משום חלוצה אחרת:

סעיף ב
וילדה בזמן שהולד של קיימא

דאז לאו חלוצה היא:

סעיף ג
והיא מותרת בקרוביו

שמפורשין במשנה ז':

סעיף ד
אין הולד של קיימא

שהיה נפל:

סעיף ה
ופסלה מן הכהונה

מיהו אעפ"כ צריך שוב לחלוץ לה, אחר שהתברר שהוא נפל, דחליצת [או ביאת] מעוברת לא מהני לקולא, רק לפסלה לכהן ושתאסר להתיבם [קס"ד] מיהו בבעלה היבם ונמצאת מעוברת, מפרישין אותן ואם תלד נפל, אם לא הוכר עוברה כשיבמה מותרת לחזור לו, ואם בשעה שיבמה כבר הוכר עוברה אסורה לחזור לו, אלא צריכה חליצה [אה"ע קס"ד] :

סעיף ו
וחייבין בקרבן

חטאת:

סעיף ז
והולד כשר

ממ"נ:

סעיף ח
וחייבין באשם תלוי

משום ספק כרת דבאתחזיק אסורה לא בעינן חתיכה א' מב' חתיכות שיתחייב אשם תלוי. ואי"ל הרי רוב נשים יולדת לט' ויביאו חטאת. [וכן הקשה י"נ מהור"ר אברהם ראטהנשטיין שליט"א לקמן פי"א מ"ו], י"ל מדלא הוכר עוברה לג' חדשים איתרע לה רובא:

סעיף ט
שומרת יבם

אשה שממתנת להתיבם:

סעיף י
שנפלו לה נכסים

מבית אביה בעודה שומרת יבם:

סעיף יא
מה יעשו בכתובתה

ק' ור' ותוספת ונדוניא שהכניסה שקבל בעל אחריותן, ונקראין כולן כתובה, מדכולן כתובין בכתובתה:

סעיף יב
ובנכסים הנכנסין ויוצאין עמה

נכסי מלוג, כמלבושיה וירושתה מאביה, וכדומה, שאין הבעל חייב באחריותן רק מולג ואוכל פירות מנכסים ההם וכשנכנסה נכנסין עמה וכשמגרשה נוטלתן [ועי' רפ"ז]:

סעיף יג
הבעל עם יורשי האב

בנכסי מלוג. ומיירי סיפא בעשה בה מאמר, דאז לב"ש כספק נשואה היא, וזוכה היבם בחצי הירושה מיהו מחיים לא, אע"ג דעבד בה מאמר, משום דמחיים איהי וודאי ואינהו ספק:

סעיף יד
ובית הלל אומרים נכסים

נכסי צאן ברזל:

סעיף טו
בחזקתן

בחזקת ב' הצדדים, וזה לכ"ע, דלא פליגי רק בנכסי מלוג:

סעיף טז
כתובה

ק' ור' ותוספת:

סעיף יז
כנסה

שבא עליה:

סעיף יח
הרי היא כאשתו לכל דבר

שמגרשה ומחזירה:

סעיף יט
ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון

ר"ל רק לדבר זה אינה כאשתו שאין נכסיו משועבדים לכתובתה רק נכסי בעל הראשון, ויוכל למכור נכסיו, ואם ישתדפו אח"כ נכסי המת, אינה מוציאה מהלקוחות. מיהו אם אין נכסים מבעל ראשון, כותב לה יבם כתובה על ק', והנדוניא שהכניסה למת הפסידה כשאין כאן מנכסי מת:

סעיף כ
מצוה בגדול לייבם

כפ"ב מ"ח:

סעיף כא
לא רצה

ליבם אלא לחלוץ:

סעיף כב
מהלכין על כל האחין

דרך גדילתן זא"ז, והקטן קודם ביבום לחליצת הגדול:

סעיף כג
תלה בקטן עד שיגדיל

שאם אז לא ירצה אני איבם או אחלוץ:

סעיף כד
או בחרש או בשוטה

עד שיתרפאו:

סעיף כה
או יבם

דהמצוה רמיא על הגדול בשנים שלפנינו, אף שאחיו שבמדה"י גדול ממנו:

סעיף כו
החולץ ליבמתו הרי הוא כאחד מן האחין לנחלה

בנכסי מת, אף שרצו הם ליבם וקדם וחלץ, שהפסיד להאחין שלא יוכלו תו ליבם:

סעיף כז
זכה בנכסים של אחיו

אף שיש שם אב:

סעיף כח
אם יש שם אב נכסים של אב

וקיי"ל כת"ק:

סעיף כט
החולץ ליבמתו הוא אסור בקרובותיה

מדרבנן:

סעיף ל
בזמן שהיא קיימת

שהיבמה קיימת, ואאחותה לחוד קאי:

סעיף לא
ובבן אחיו

ותנא ושייר בן בתו *):

סעיף לב
מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו ואסור בצרת קרובת חלוצתו

בשנשאת קרובת חלוצתו לאחיו האחר ומת האח. אסור בהקרובה וגם בצרתה. אע"ג

דצרת שנייה מותרת לייבם [כלעיל פ"ב סי' כ"ה] (אה"ע קע"ד) דאין אסור אלא צרת חיוב כרת, הכא צריך לחלוץ לזו או לזו, דשאני הכא משום דרגילה החלוצה להוליך עמה קרובתה לב"ד בשעת חליצה, ויטעה הרואה לומר שלקרובתה חלץ, וכשיראה שאח"כ נושא צרתה, יאמרו שצרת חלוצתו מותרת לו:

סעיף לג

הרי זו פטורה מן החליצה ומן היבום

דאחות גרושה מד"ת, ואחות חלוצה מד"ס ותרוייהו מיירי בעוד הראשונה קיימת:

סעיף לד

שקידש אחיו

אחד מהאחין:

סעיף לה

את אחותה

אחר שהוזקקה זו ליבום:

סעיף לו

אומרים לו

להמקדש:

סעיף לז

המתן

מלכנסה שלא תפגע באחות זקוקתך. מיהו בכנסה לחופה ולא בעלה, לתוס' ורא"ש א"צ להמתין מלבעלה ולנ"י צריך:

סעיף לח

עד שיעשה אחיך הגדול מעשה

שייבמה או יחלוץ לה:

סעיף לט

מתיבם יוציא את אשתו בגט

דאחות זקוקתו היא:

סעיף מ

ואשת אחיו בחליצה

דאחות גרושתו היא. ואפ"ה צריכה חליצה, הואיל וזיקתה קדום לקדושי אחותה והכא לא קאמר אוי לו וכו' כלעיל [פ"ג מ"ה] דהכא הוא גרם לעצמו כך, ואע"ג דלקמן [פי"ג

מ"ז] נמי קתני אי לו, התם *) נמי גרם לעצמו שנשא קטנה, משא"כ שם [פי"ד מ"ד ומ"ו] מה הו"ל להחרש למעבד:

סעיף מא

עד שיש לה שלשה חדשים

דאע"ג דבחלצה בדיעבד מהני עכ"פ מדאפשר להמתין, אמרי' כל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה. וכל ג' חדשים דתני, היינו צ' יום חוץ מיום המיתה ויום שנתארסה, וכן בגירושין, ובגרשה ע"י שליח, מונין חוץ מיום שקבלה הגט. ואפילו זקינה או שבעלה היה במדה"י, דלא פלוג רבנן. מיהו שדוכין מותר רק שישבע המשדך שלא יבוא אל ביתה [אה"ע י"ג]:

סעיף מב

וכן כל שאר הנשים לא יתארסו ולא ינשאו עד שיהיו להן שלשה חדשים

כדי להבחין בן מי הוא כשתתעבר:

סעיף מג

ואחד ארוסות

ר"ל בתולות או בעולות שנתארמלו או שנתגרשו, בין מאירוסין דהיינו בתולות, או מן הנשואין דהיינו בעולות. מיהו מותרי' להשתדך רק ישבע שלא יכנס לביתה ולא יתיחד עמה. וכן הדין במעוברת ומינקת חבירו [אה"ע סי' י"ג]. ונ"ל דבדור פרוץ שבזמנינו לא ישתדכו ואפילו שבועה לא מהני, ובפרט בעת שהיא מעוברת שודאי יזנה עמה בנדתה, ואין אפוטרופס לעריות:

סעיף מד

והארוסות ינשאו

דהא לא איעבר מראשון:

סעיף מה

חוץ מן הארוסות שביהודה

דשם מיחדין החתן וכלה, כדי שירגילו אהדדי, ושמא בא עליה. מיהו שלא ברצון חכמים עשו כן, דהרי כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה [אה"ע נ"ה], וכל זה בזמן המשנ' שהיו רגילין גם פנויות לטבול משום טהרות שעסקו בהן [כריב"ש] אבל בזמנינו שאין טובלין לנדתן, יש לחוש טפי, ואסור ליחדם ובל"ז יחוד פנויה אסורה:

סעיף מו
מפני האיבול

שהוא ל' יום:

סעיף מז
ארבעה אחין

ר"ל ד' מהאחין, דאל"כ מאן מיבם, הרי מתו כולם. וה"ה טפי. רק נקט גוונא בת"ח דעונתו מע"ש לע"ש, וכשהן ד' יתרמי לכל אחת עונה בכל חודש:

סעיף מח
אם רצה הגדול שבהם

מהנשארים חיים:

סעיף מט
ואחת פסולה

לכהונה:

סעיף נ
אם היה חולץ חולץ לפסולה

דלא ישפוך אדם מי בורו ואחרים צריכין להם:

סעיף נא
ואם היה מיבם מיבם לכשרה

ר"ל רשאי ליבם הכשרה:

סעיף נב
המחזיר גרושתו

משנתקדשה לאחר [אה"ע ס"י]:

סעיף נג
והנושא חלוצתו

דאסורה לו בלאו, דלא יבנה כתיב, מדלא בנה שוב לא יבנה:

סעיף נד
והנושא קרובת חלוצתו

דס"ל חלוצה כאשתו דמי מדאורייתא:

סעיף נה
והולד ממזר

דס"ל יש ממזר מחייבי לאוין:

סעיף נו
שהולד ממזר

דבחייבי כריתות מודו, וכ"ש בחייבי מיתת ב"ד, והכי קיי"ל, חוץ מנולד מנדה או סוטה, מדתפסו בהו קדושין, הולד רק פגום הוה, וראוי להתרחק ממנו [שם ד']:

סעיף נז
איזהו ממזר כל שאר בשר שהוא בלא יבא

ר"ל שנולד מביאת קירבה אסורה, או משאר חייבי לאוין:

סעיף נח
לקיים דברי רבי יהושע

ר"ל מדכתוב במגילה "מאשת איש" ש"מ דלאשמעינן דהלכה כר"י כתוב כן, דאף דענשו רק בחנק הקל שבד' מיתות אפ"ה כיון דעכ"פ מיתת ב"ד הוא הוה ממזר וכ"ש שאר עריות שחייב עליהן סקילה או שריפה:

פרק ה

סעיף א
אין גט אחר גט

דבנתן גט ליבמה, אסור ליבם אותה או צרתה בין הוא בין אחיו, וגם נאסר המגרש בקרובת המגורשת, ואם נתן אח"כ גט גם לצרתה. לא נאסר בקרובותיה, מדלא מהני הך גט ב'. וכ"כ מה"ט בנתן אחיו ג"כ גט לראשונה וכ"ש לשנייה, לא נאסר בקרובותיה:

סעיף ב
ולא מאמר אחר מאמר

דבעשה מאמר ביבמתו, צריך ליבם זאת, ואם רצה לחלוץ לה אח"כ, צריכה ג"כ גט, וקאמר הכא דבעשה מאמר בב' צרות, או שעשו ב' אחין ב' מאמרים ביבמה א', א"צ גט למאמר ב':

סעיף ג
ולא בעילה אחר בעילה

דבעילה קונה ביבמה, ובבעל ב' צרות, או שנבעלו מב' אחין, א"צ גט לבעילה שנייה:

סעיף ד
ולא חליצה אחר חליצה

דחליצה ב' אינה כלום לפסלה לכהונה ולאסור בקרובותיה:

סעיף ה
כיצד

ר"ל כיצד הדין ביבם ויבמה א' דמודו בה כ"ע:

סעיף ו
צריבה הימנו חליצה

לזיקתו, ואסור ליבמה, מדהתחיל בגירושין, קיימי עליה בלא יבנה:

סעיף ז
צריבה הימנו גט

למאמרו דאע"ג דאמר דאין אחר חליצה ובעילה כלום ה"מ בלא קדים להחליצה מאמר שאוגדה בו, אבל בעשה בה מאמר קודם חליצה הרי צריכה להתיר איסורה לעלמא מה שנאסרה ע"י המאמר שמקודם אף שאח"כ חלץ או בעל:

סעיף ח
הרי זו כמצותה

דהכי תקנו חכמים שאם יבוא עליה קודם שיקדשה בפני ב' עדי' בשוה פרוטה חייב מכת מרדות:

סעיף ט
צריבה גט

לבעילתו הפסולה:

סעיף י
חלץ ועשה מאמר נתן גט ובעל

ר"ל או שאחר חליצה נתן גט או בעל:

סעיף יא
נתן גט

או נתן גט או חלץ אחר בעילתו:

סעיף יב
אין אחר חליצה כלום

וה"ה בסיפא אין אחר ביאה כלום כלומר כל מה שעשה אחר שבעלה לא הועיל כלום,

רק היא כאשתו וצריכה גט. ומתני' ר"ע היא דס"ל אין קדושין תופסין בחייבי לאוין, להכי אין מאמר מועיל אחר חליצה. ואנן קיי"ל דקדושין תופסין בחייבי לאוין [אה"ע י"ח]:

סעיף יג

ואחת שתי יבמות ליבם אחד

שוין הן שיש אחר גט ראשון או אחר מאמר ראשון כלום ואין אחר חליצה או אחר ביאה כלום. ולדידן אחר חליצה, אפילו בה מהני קדושין או ביאה, וצריכין גט, מדקיי"ל קדושין תופסין בחייבי לאוין, אבל אחר ביאה נהי דבה אין אחריה כלום, בצרתה מהני קדושין או ביאה, בין מהיבם בין מאחיו, דמדאין הצרה אסורה רק מלאו הבא מכלל עשה, דבית א' הוא בונה ולא ב' בתים, הו"ל עשה ותפס בה קדושין [אה"ע ק"ע י"ב י"ג]:

סעיף יד

כיצד

כיצד הדין בב' יבמות ויבם א':

סעיף טו

צריכות שני גיטין

גט לכל א' כרבנן דיש מאמר אחר מאמר, דא"א ליבם א' מהן, כיון דגם חבירתה אגידא בי' ע"י מאמר, הו"ל בונה ב' בתים, ואפילו לאחר שגירש אחת אסור ליבם השנייה, דאז קם לי' בלא יבנה, מדהתחיל בגירושין:

סעיף טז

וחליצה

לאחת, ופוטרת צרתה:

סעיף יז

וגט בזו

דגט של הב' פסל את הראשונה, מדהתחיל בגירושין:

סעיף יח

צריכה גט

לבעלת המאמר:

סעיף יט

וחליצה

לאיזה שירצה ופוטרת צרתה:

סעיף כ
צריכות שני גיטין

זו למאמרו וזו לבעילה, ובגט לחוד לא נפקא בעלת ביאה, דביאה פסילה היתה:

סעיף כא
נתן גט ובעל

שעשה א' מאלו לצרת אותה שנחלצה תחלה:

סעיף כב
נתן גט וחלץ

שעשה א' מאלו השלש להצרה אחר שבעל חבירתה תחלה:

סעיף כג
אין אחר חליצה כלום

דמותר בקרובת שנייה ולא פסלה מכהונה כשחלץ לה [ועי' סי' י"ב], וה"ה דבבעל בתחלה, אין אחר ביאה כלום:

סעיף כד
בין שני יבמין ליבמה אחת

וכ"ש ב' יבמין בב' יבמות, די"א דצרה על האחין בכרת:

סעיף כה
חלץ

משנה זאת הוא כמו אמר מר, ור"ל הא דתנינן לעיל [מ"ג] חלץ ועשה מאמר וכו', אין אחר חליצה כלום, כך הוא הדין בין בתחילה וכו':

סעיף כו
בין בתחלה

שקדם חליצה למאמר וגט:

סעיף כז
בין באמצע

כגון גט חליצה ומאמר:

סעיף כח
בין בסוף

כגון מאמר גט וחלץ, בכולן מאמר שאחר חליצה א"צ גט, וכר"ע לעיל סי' י"ב:

סעיף כט
אין אחריה כלום

דלא נשאר זיקת יבמין עוד:

סעיף ל
באמצע ובסוף יש אחריה כלום

דמדהו"ל ביאה פסולה, עדיין נשאר זיקת יבמין:

פרק ו

סעיף א
הבא על יבמתו בין בשוגג

שסבר אשה אחרת היא:

סעיף ב
בין במזיד

שהתכוון לזנות עמה:

סעיף ג
בין באונס

שאנסוהו לבעלה:

סעיף ד
בין ברצון

שהתכוון למצוה:

סעיף ה
הוא אנוס והיא לא אנוסה

רק מזידה או שוגגת, וה"ה שניהן אנוסין:

סעיף ו
אחד המערה

שלא הכניס כל האבר רק העטרה:

סעיף ז
קנה

והרי היא כאשתו לכל דבר:

סעיף ח
ולא חלק בין ביאה לביאה

אפילו בעלה שלא כדרכה, שדחק האבר בנקב אחוריה [סנהדרין נ"ד ב']:

סעיף ט
וכן הבא על אחת מכל העריות שבתורה

באחת מביאות הנ"ל:

סעיף י
ממזרת ונתינה לישראל

אי"ל דמיירי כשהיא בת כהן ונבעלה מישראל דהרי בכה"ג חללים הם ובל"ז פסולים מתרומה ומלהנשא לכהן, אלא ר"ל שילקה בהערה בה:

סעיף יא
פסל

שנפסלו מלהנשא לכהן משום חללה או זונה, ונאסרו נמי מלאכל תרומת בית אביה, *) (וממזרת ונתינה דנקט לאו משום לפסלה לכהונה ע"י שנבעלה מישראל נקט לה, דהרי פסולה וקאי, אלא לענין שהמערה בה ילקה כגמר ביאה):

סעיף יב
ולא חלק בין ביאה לביאה

וגם אשת ישראל שנאנסה, אע"ג שמותרת לבעלה, אפ"ה מדנבעלה באיסור, אסורה לכהן ואסורה גם בתרומת בית אביה מדנעשת זונה:

סעיף יג
מן האירוסין לא יאכלו בתרומה

של בית אביה, מדנתקדשה קדושי עבירה:

סעיף יד
רבי אליעזר ורבי שמעון מכשירין

עד שתבעל, וקיי"ל כת"ק:

סעיף טו
מן הנשואין פסולות

מדנעשת חללה:

סעיף טז
מן הארוסין כשרות

דאפי' ת"ק לא פסל רק בעודה אשתו, דמשתמרת לביאה פסולה:

סעיף יז
ולא ישא את הבוגרת

קטנה בת י"ב שנים שהביאה ב' שערות, נקראת נערה ששה חדשים, ואח"כ נקראת בוגרת:

סעיף יח
לא ישא את מוכת עץ

שהוכתה בעץ או בשום דבר באותו מקום ואבדה בתוליה:

סעיף יט
חולץ

הא קמ"ל דלא חיישינן לבזיונו דכה"ג:

סעיף כ
כהן הדיוט לא ישא אילונית

סימניה מפורשין פ"א סי' י"ב. וה"ה לישראל רק נקט כהן משום ר"י דס"ל דכהן אפילו יש לו בנים לא ישאנה:

סעיף כא
אלא אם כן יש לו אשה ובנים

או או [וברש"י ל"ג אשה]:

סעיף כב
ושנבעלה בעילת זנות

מאדם שאסורה להנשא לו באיסור השוה בכל, או שנבעלת מחלל או מעכו"ם. וכן הגיורת אסורה לכהן. אבל נדה שנבעלה לא נעשית זונה [אה"ע ו' ח']:

סעיף כג
זכר ונקבה

ובמתו והניחו זכר ונקיבה ביחד מבין שניהן, יצא. ואפ"ה אסור מדרבנן לישב בלא אשה, ובאפשר ישא בת בנים [אה"ע א']:

סעיף כד
נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי ליבטל

כשלא קיים פו"ר. ובהיה הוא או היא בדרך או חולה, אינו עולה למניין [שם קנ"ד]:

סעיף כה
ורשאי השני לשהות עמה עשר שנים

אבל לג' לא תנשא:

סעיף כו
האיש מצווה על פריה ורביה אבל לא האשה

והכי קיי"ל [סי' א']. מיהו באין לה בן ובת וטוענת שהוא גורם מדאינו יורה כחץ, וטוענת שרוצה בן שתשען עליו מטילין חרם סתם אם טוענת שקר ואז צריך לגרשה [שם קנ"ד ס"ו]:

פרק ז

סעיף א
גרושה וחלוצה לכהן הדיוט הכניסה לו עבדי מלוג

מפרש לקמן:

סעיף ב
עבדי מלוג לא יאכלו בתרומה

רק מדרבנן אסורים:

סעיף ג
אם מתו מתו לה ואם הותירו הותירו לה

שלא קבל הבעל אחריותן עליו. ונקראו מלוג, שהבעל מולג ואוכל הפירות, והגוף כעוף פורח ממנו:

סעיף ד
אף על פי שהוא חייב במזונותן

מדאוכל עכ"פ הפירות:

סעיף ה
ואם הותירו הותירו לו

ונקראו צאן ברזל, דאף שהבעל גוזזן תמיד, א"א שיכלה הקרן, מדחייב באחריותן:

סעיף ו
הואיל והוא חייב באחריותן הרי אלו יאכלו בתרומה

[ועי' תרומות פי"א מ"ט]:

סעיף ז
בת ישראל שניסת

[נ"ל לפעמים נקט שנשאת ופעמים שניסת, ע"ש ב' בחינות שבאשה, לעזר וכנגדו, בזמן שהיא לו לעזר. היא לו כמתנה, כמו וישא משאות מאת פניו, ובזמן שכנגדו היא לו לנסיון, או איפכא בזמן שלעזר היא כנס מתנוסס לבעלה, ואם לאו, היא כמשא עליו. או נ"ל דנישאת הוא ע"ש לא תשא שם ד"א לשוא, ובל"א "אנגעשווארען ווארדען", כמ"ד כי ה' העיד בינך ובין אשת נעוריך, וניסת הוא לשון למען ענותך לנסותך, שגם היא מורגלת ע"י הנשואין בדברים קשים, והם אעפ"כ להיטיב באחרית, כדכתיב הרבה ארבה עצבונך. ואח"כ תגל האם בפרי בטנה]:

סעיף ח
לא יאכלו עבדיה בתרומה

אפילו הניח בנים ממנה, והיא אוכלת על ידיהן:

סעיף ט
מפני חלקו של עובר

דס"ל עובר במעי זרה זר הוא, וס"ל דיש לעובר זכייה:

סעיף י
שהעובר פוסל

אם בת כהן מעוברת מישראל שמת בלי בנים, אינה שבה לתרומת אביה:

סעיף יא
ואינו מאכיל

אם ישראלית מעוברת מכהן שמת בלי בנים אין בעובר כח להאכילה, וה"ה להעבדים:

סעיף יב
אף בת כהן לכהן ומת

בלי בנים:

סעיף יג
מפני חלקו של עובר

דהוה סברי טעמה דר"י משום שאינו ילוד אינו מאכיל, א"כ בת כהן נמי. ואינהו ס"ל

אפילו אין לעובר אחין, אין לעובר קנין, ואוכלין בשביל המשפחה, ומכ"ש ביש לו אחין שאין לעובר קנין:

סעיף יד

והיבם

אי כהנת לישראל היא, לא קרינן בה ושבה לבית אביה דאגידה ביבם, ואי ישראלית לכהן היא, ג"כ אינו מאכיל דאכתי לאו כקנין כספו היא:

סעיף טו

והארוסין

אי כהנת לישראל היא פוסלה מדקני לה בקדושין, ואי ישראלית לכהן היא, אסורה בתרומה מדרבנן, שמא תאכיל התרומה בבית אביה לאחיותיה:

סעיף טז

והחרש

שנתקדשה לחרש, או אפילו גם נשאה, פסלה מדקנאה מדרבנן, ואינו מאכילה מדלא קנאה מדאורייתא:

סעיף יז

ובן תשע שנים ויום אחד

שבעלה, אי פסול לכהונה הוא, פסלה בביאתו מלהנשא לכהן ומלאכול בתרומה, ואי כהן הוא וקדשה בביאתו אפילו כבר הוא בן ט' ויום אחד, אין קדושי קטן כלום [אה"ע מ"ג]:

סעיף יח

ספק שהוא בן תשע שנים ויום אחד ספק שאינו

נ"ל דלהכי כפל ספק ספק. ותו מלת "שהוא" מיותר. אמנם ה"ק ל"ש אדם שהיה "ספק" בן ט' בשעת קדושין, "שהוא" השתא בן ט' שנים וודאי, ול"ש ספק בשעת קדושין, שהוא גם השתא "אינו" וודאי בן ט', דינם כוודאי דפוסל [ועי' תוס'], ולא אפשר דקאי אסיפא, ור"ל בקדשה קטן כזה, דהרי קדושי קטן אינן כלום, אלא אירשא קאי, ור"ל בעילת קטן שאמרנו שפוסל היינו אפילו ספק בן ט' וכו':

סעיף יט

ספק הביא שתי שערות

ספק הביא ב' שערות בשעת קדושין, אף דהשתא וודאי יש לו, אפ"ה אם כהן הוא אינו מאכיל:

סעיף כ
ספק שלא הביא

ר"ל ספק אם היה לו ב' שערות בשעת קדושין, והשתא אי אפשר לבודקו, אפ"ה פוסל אם ישראל הוא:

סעיף כא
נפל הבית עליו ועל בת אחיו

שהיא אשתו:

סעיף כב
ואין ידוע אי זה מת ראשון

שמא הוא מת תחלה ונפלה בתו וצרתה לפני האח. ונפטרו שתיהן, כריש מכילתן, או שמא היא מתה תחלה ונפלה רק הצרה לפני אחיו:

סעיף כג
צרתה חולצת

שמא הבת מתה תחילה:

סעיף כד
ולא מתיבמת

שמא הוא מת תחילה. ואיידי דנקט לעיל כמה ספיקות, נקט נמי הך הכא. או נראה לי, דכולה חדא בבא היא, דספק שהביא ב' שערות בשעת קדושיה, שקידש בת אחיו, ונפל אחר כך הבית עליו ועליה, צרתה חולצת וכו', אע"ג דהו"ל ספק ספיקא שמא לא היו לי ב"ש בשעת קידושין, ושמא מתה היא תחלה, אפ"ה אינה מתיבמת [כש"ך י"ד ק"י]:

סעיף כה
האונס והמפתה והשוטה

אפילו קדשה השוטה:

סעיף כו
לא פוסלים

אם הוא ישראל שבעל כהנת:

סעיף כז
ולא מאכילים

בכהן שבעל ישראלית:

סעיף כח
ואם אינם ראויין לבא בישראל הרי אלו פוסלין

תנא סיפא זאת לגלויי דביאת בן ט' לעיל במ"ד שפוסל, מיירי אף בפסול רק לכהונה, ולא בפסול לקהל דוקא, וא"כ הכא נמי פסול לקהל דקתני ל"ד, רק פסול לכהונה סגי [ועי' רש"י ותוס' ד' ס"ח א'] ונקט פסול לקהל לרבותא דאפ"ה דוקא בבעלה פסלה ולא בקידשה [עי' פ"ו מ"ג]:

סעיף כט
כיצד ישראל שבא על בת כהן

באונס או פתוי:

סעיף ל
תאכל בתרומה

עד מ' יום דעד אז מים בעלמא הוא אבל אח"כ אסורה עד ג' חדשים דמ"ש מלעיל ספ"ג דחיישינן שמא נתעברה:

סעיף לא
עיברה לא תאכל בתרומה

שעובר פוסל:

סעיף לב
עיברה לא תאכל

שהעובר אינו מאכיל:

סעיף לג
נמצא כחו של בן גדול משל אב

שהבועל לא האכיל, והבן שמאותה ביאה מאכיל:

סעיף לד
העבד פוסל משום ביאה

בבעל אשה, פסלה מכהונה ומתרומה:

סעיף לה
ואינו פוסל משום זרע

דקיי"ל דאפילו נכד מאכיל ופוסל, ואם היה, הנכד עבד, אינו פוסל ואינו מאכיל דאי בבנה ממש, הרי נפסלה בביאת העבד:

סעיף לו
כיצד בת ישראל לכהן בת כהן לישראל וילדה הימנו בן והלך הבן ונכבש על השפחה
לשון גנאי, דדרך האיש לכבוש כס"פ דלעיל, וזה דרך נשים לו, שנכבש והושפל שאין זרעו מיוחס אחריו [ומתורץ קו' התוס' ד"ה וניסת לעבד] :

סעיף לז
וילדה הימנו בן הרי זה עבד
דולד שפחה כמותה:

סעיף לח
היתה אם אביו בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומ'
במת בנה הבועל:

סעיף לט
בת כהן לישראל תאכל בתרומה
דלאו זרעו של בנה היא:

סעיף מ
והלכה הבת ונישאת לעבד או לגוי וילדה הימנו בן
ומתה הבת:

סעיף מא
הרי זה ממזר
וקיי"ל דהולד כשר, אפילו מנכרי שבא על א"א ברצונה רק שפגום לכהונה [אה"ע ד' סי"ט]:

סעיף מב
מאכיל את אמו
שמת בעלה:

סעיף מג
וזאת
זקינתו:

סעיף מד
אומרת לא כבני כהן גדול
ר"ל לא ינהגו כמותו:

פרק ח

סעיף א
הערל

כהן ערל, אבל תינוק קודם ח' ימים מסתפק בש"ס אי הוה כערל אבל כל ערל מותר ליגע בתרומה, דרק עכו"ם שמל דינו כפורש מקבר [כספ"ח דפסחים] ופשוט דבנו מותר בתרומה דלא גרע מאשתו ועבדו:

סעיף ב
נשיהן ועבדיהן יאכלו בתרומה

דבעליהן כהנים הן רק שלא נתקנו:

סעיף ג
פצוע דכא וכרות שפכה

מפורשים לקמן:

סעיף ד
ונשיהן לא יאכלו

דשויה חללה בבאתי:

סעיף ה
ואם לא ידעה

ר"ל שלא בעלה:

סעיף ו
משנעשה פצוע דכא וכרות שפכה

שנשאת לו קודם שנפצע דאל"כ הרי משתמרת לביאה פסולה אבל בנישאת מקודם הואיל ואכלה מקודם אכלה נמי השתא דלא דמי לבת ישראל שנשאת לכהן ומת, דהתם פקע קניינו:

סעיף ז
איזהו פצוע דכא כל שנפצעו הבצים שלו ואפילו אחת מהן

אפילו רק חוטי הבצים, שג"כ אינו מוליד:

סעיף ח
וכרות שפכה כל שנכרת הגיד

למעלה מעטרה לצד הגוף. ובניקב ויוצא ש"ז דרך הנקב, יש תקנה כשיסתם הנקב [אה"ע ה']:

סעיף ט
ואם נשתייר מהעטרה אפילו כחוט השערה

סביב להגיד:

סעיף י
לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה'

וה"מ בידי אדם או ע"י קוץ, אבל בנולד כך, או שנתמסמסו ע"י חולי או מכה או רעם כשר, ולרא"ש ע"י חולי או מכה הו"ל כבידי אדם [שם]:

סעיף יא
עמוני ומואבי אסורים ואיסורן איסור עולם

ר"ל גם תולדותיהם עד עולם אסורים:

סעיף יב
אמרו לו אם הלכה

אם כך קבלת מרבך:

סעיף יג
ואם לדין יש תשובה

דאם כך דנת ק"ו מעצמך יש תשובה, דאמרינן עריות יוכיחו, שלא אסרן הכתוב רק עד ג' דורות, דרק עד בת בתו אסורה לו דהו"ל דור שלישי, ואסורים זכרים ונקיבות, דבת בתו כבת בנו, וא"ת מה לעריות שכן כרת. חלל שנולד מחייבי עשה יוכיחו דהו"ל חללים אחד זכרים או נקבות [והא דר"ב ברותא היא דלא כש"ס הכא. ודבריו דברי אגדה הן לעיל ע"ש]:

סעיף יד
לא כי הלכה אני אומר

כך קבלתי מרבי, וק"ו רק לדבריכם קאמינא, ופרכתכם אינה פרכא, דס"ל אין חלל מחייבי עשה. ואפ"ה פליג עלה ר' יודא בברייתא והלכה כת"ק:

סעיף טו
ממזרין ונתינין

גבעונים שנתגיירו בימי יהושע, ומדהטעוהו נתנן חוטבי עצים למזבח, ולכן נקראו נתינים. ודהמע"ה גזר שלא להתחתן עמהן לעולם, מדמצאן אכזריים ולתוס' כתובות [כ"ט א'] אסור מדאורייתא להתחתן בם:

סעיף טז
ואין לי לפרש

איזהו בר חליצה:

סעיף יז
אמר ר' עקיבא אני אפרש סריס אדם

שנסתרס ונחתך כלי ההולדה ע"י אדם או ע"י עצמו שנחבל בקוץ:

סעיף יח
חולץ

אבל מיבם לא, מדאסור לבוא בקהל, ורק קהל גרים לא אקרי קהל:

סעיף יט
וחולצין לאשתו

וכ"ש שמיבמין דמצוה טפי:

סעיף כ
סריס חמה

לרש"י ר"ל מיום שראה חמה היה סריס, ולערוך ר"ל שנסתרס ע"י חולי חמה [ועי' לעיל סי' י], ול"מ נ"ל דר"ל שנסתרס רק חמימותו, שכל כלי תשמישו שלמין, ואעפ"כ כח אין ללידה. וכן מוכח דאל"כ אמאי אמרינן הכא דסריס חמה פסול והרי זה פצוע דכא מלידה דאמרינן לעיל סי' י' דכשר. אלא ע"כ דסריס שלם באבריו, רק שנסתרס חמימותו והוא מותר לבוא בקהל, רק שכשלא יתרפא אינו בר הקמת זרע לאחיו, ואסור ליבם, כזקן שתש כחו [אה"ע קע"ב ס"י], וכן מוכח מש"ס [דע"ט ב'] דקאמר דכל אדם נסתרס קודם מותו, והיינו ע"כ שהוחלש כחו מלבעול, והיינו דקאמר בש"ס סמניו, שאין לו ב' שערות בזקנו, ושערו לקוי ורך, ובשרו רך וחלק בלי שערות כאשה, וכשרוחץ בצונן אין בשרו מעלה הבל, וכשמטיל מים אינו עושה כיפה, ואין מימי רגליו מעלין קצף [שוים בל"א], גם אינן מחמיצין כשיעמדו זמן מה, ושכבת זרעו דיהה [ר"ל נדחה, והיינו שאינו קשור], וקולו לקוי כשל אשה, ואי בשנשחת אברו כל סי' הללו למה, נבדק אברו. מיהו ביש לו

ב' שערות, צריך כל הסימנין הללו, ובאין לו ב' בערות, אז בחד מהנך סגי, ובנתמלא זקנו וודאי אינו סריס, אמנם בזה"ז אין דנין דין סרוס וודאי, דחיישינן שהיה לו ב' שערות ונשרו [ק"ע ב']:

סעיף כא

לא חולץ ולא חולצין לאשתו

ר"ל חליצתו אינו כלום ומותר בקרובותיה ולא פסלה מכהונה, אבל ליבמה אסור, דמדכתיב ולא ימחה שמו מישראל פרט לזה ששמו מחוי א"כ פוגע באשת אחיו שלא במקום מצוה:

סעיף כב

סריס אדם לא חולץ ולא חולצין לאשתו מפני שאין לו רפואה

וקיי"ל כר"ע מחבירו [שם]:

סעיף כג

הסריס

סריס חמה:

סעיף כד

הסריס שחלץ ליבמתו לא פסלה

לכהונה מדאין חליצתה חליצה:

סעיף כה

מפני שהיא בעילת זנות

מדפטורה מיבום, הו"ל כבועל אשת אח:

סעיף כו

מאכילה בתרומה

מדמותר בקהל:

סעיף כז

רבי יוסי ור' שמעון אומרים אנדרוגינוס

שיש לו זכרות ונקבות:

סעיף כח

רבי יהודה אומר טומטום

שעור מכסה ערותו ומטומטם, רק שיש לו כמין שומא מנוקבת להטיל בו מים:

סעיף כט
לא יחלוץ מפני שהוא כסריס

כסריס אדם מדקרעו בו העור ע"י מעשה אדם. מהר"ם כתב דלא קיי"ל כותיה, מדקיי"ל כר"ע לעיל דסריס אדם חולץ, ול"מ היה נ"ל דבטומטם שנקרע גם ר"ע מודה שלא יחלוץ, דהרי ר"ע טעמא קאמר מדהיה לו שעת הכושר, משא"כ טומטם:

סעיף ל
אבל לא נישא

דהו"ל כבא על הזכר:

סעיף לא
ר' אליעזר אומר אנדרוגינוס חייבים עליו סקילה כזכר

ודוקא בבעל בזכרותו:

פרק ט

סעיף א
כהן הדיוט שנשא את האלמנה

ה"ה בתולה, דהרי כשמת נעשית אלמנה. רק קמ"ל דאף אלמנה מותרת לו:

סעיף ב
חלל שנשא כשרה

קמ"ל דאפילו כשירה מותרת לו:

סעיף ג
ויש לו אח כשר

כהן כשר, דאסור ביבמתו מדנתחללה בביאת חלל, ולא אמרינן דעשה דיבום דוחה לא תעשה גרידא דחלל, דגזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה [יבמות ד"כ ע"ב]:

סעיף ד
כהן גדול שקידש את האלמנה

אבל נשאת, נתחללה בביאתו, אסור לבעל וליבם:

סעיף ה
מותרות לבעליהן וליבמיהן

לאו דוקא, דהא ט"ו עריות, ויבם פצוע דכא, מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן, וכ"כ באם הבעל מחייבי לאוין או פצוע דכא, הו"ל להיפך:

סעיף ו
שניות מדברי סופרים

שהיא שנייה וכו':

סעיף ז
אין לה

לכל שניה:

סעיף ח
לא כתובה

ק' ור', אבל תוספת יש לה, משום חיבת ביאה [רש"י כתובות ד"ק א']:

סעיף ט
ולא פירות

אע"ג דפירות נכסי מלוג תקנו לבעל משום פרקונה, וזו א"צ לפדותה, אפ"ה בנטלן א"צ להחזיר לה [לי"א], ואפילו פירות שלקטן בעל ועדיין בעין [אה"ע קט"ז ועי' כתובות פי"א סי' כ"ח]:

סעיף י
ולא מזונות

לאו בעודה תחתיו, דבכה"ג גם אלמנה לכה"ג אינה נזונת, ואפילו הלך הכה"ג למדה"י, דוקא בכשירה, אמרינן דבפרנסה אחר סתם פטור הבעל מלשלם, ובהלוה לה חייב לשלם, אבל בפסולה אפילו הלוה לה אחר פטור הבעל לשלם, אלא קמ"ל הכא דאפילו מת הבעל. דבכה"ג אלמנה לכה"ג נזונת, הכא פטור:

סעיף יא
ולא בלאות

מה שנגנב או נאבד מנ"מ, או מה שבלה ע"י תשמישו, פטור מלשלם, דדינה כשאר נשים, אף דהיה ראוי לקנסו כבחייבי לאוין, אבל מה שבעין או מה שמכר, חייב ליתן לה (כך שיטת הרמב"ם, ויש שיטות אחרות בזה כב"ש סי' קט"ז סק"ה):

סעיף יב
והולד כשר

לכתחילה לכהן:

סעיף יג
יש להן כתובה

וכל תנאיה, רק מזונות אין לה רק אחר מותו. ודוקא שהכיר בה, אבל בשלא הכיר בה אין לה כתובה ולא שום תנאי כתובה, ואפילו מזונות אחר מותו, ואפ"ה אינו משלם הפירות שנטל מנ"מ שלה, אפילו הן בעין אצלו. ומה שאבד או נגנב או כלה בתשמישו בנ"מ, חייב לשלם, והנאבד או כלה בנצ"ב פטור מלשלם, ומה שבעין מנצ"ב או נ"מ נוטלת. אבל שניה אפילו הכירה אין לה כלום, דחמירה שניה מחייבי לאוין, דבדאורייתא א"צ חזוק:

סעיף יד
בת ישראל מאורסת לכהן

או או:

סעיף טו
וכן בת כהן לישראל

מאורסת או וכו':

סעיף טז
לא תאכל במעשר

ר"מ היא דס"ל מעשר אסור לזר, וקיי"ל דמותר:

סעיף יז
ולא במעשר

ר"ל אין חולקין תרומה ומעשר בגורן לשום אשה פנויה או נשואה או ארוסה, גזירה בת ישראל לכהן ונתגרשה:

סעיף יח
ניסת ללוי

אחר שילדה מכהן:

סעיף יט
תאכל במעשר

ולא בתרומה אף שבנה מכהן קיים:

פרק י

סעיף א
האשה שהלך בעלה למדינת הים

איידי דאירי לעיל ביש מותרות בפסול תרומה, נקט נמי הך דתני בה נמי פסול תרומה:

סעיף ב
ובאו ואמרו לה

לאו דוקא. דהא בעד א' מיירי. ונ"ל דנקט "אמרו", דקמ"ל אפילו היו ב' פסולי עדות, כל שצריכים לב"ד קנסינן לה. מיהו אנן קיי"ל דאפילו נשאת בב' עדים קנסוה [אה"ע י"ז]:

סעיף ג
מת בעליך וניסת

שנכנסה לחופה אפילו לא נבעלה, או בנתייחדה אחר קדושין [אה"ע י"ז נ"ו]:

סעיף ד
ואחר כך בא בעלה תצא מזה ומזה

דהא דדנו חכמים בעגונה כדין תורה, שיהא ע"א נאמן במלתא דעבידה לגלויי, היינו משום דאשה דייקא ומנסבא, מיראת חומר שנחמיר עליה בסופה, וזו שלא דייקא כראוי, קנסוה רבנן [ולתוס' האמנת ע"א באשה מדרבנן היא]:

סעיף ה
וצריכה גט מזה ומזה

וצריכה גט גם מהשני, דחיישינן שיטעו הרואים לומר שנתגרשה מראשון ונשאה ב', ויצאה ממנו בלא גט, ואף דחששה רחוקה היא, קנסוה מדלא דייקא קודם שניסת. ונ"ל דאמנם בנתקדשה ולא נכנסה לחופה [במ"ג], אמרינן עוד תדייק:

סעיף ו
ואין לה כתובה

ק' ור' ותוס', אבל נדוניא, דהו"ל צאן ברזל, אית לה כשהוא בעין:

סעיף ז
ולא פירות

שאכלן השני קודם שבא הראשון:

סעיף ח
ולא מזונות

אפילו מה שלותה ואכלה תחתיו:

סעיף ט
ולא בלאות

מה שבלה מצאן ברזל או מלוג, אבל מה שבעין משתיהן, נוטלת:

סעיף י
אם נטלה מזה ומזה תחזיר

ר"ל כתובה או פירות שנטלה מהן אחר שבא הראשון, ואפילו נטלה שלא בעדים לא מהני מגו, אבל מה שנטלה מהשני קודם שבא הראשון, אפילו בעדים, אינה צריכה להחזיר, דבדין נטלה אז, דהרי בחזקת אשתו היתה אז:

סעיף יא
והולד ממזר מזה ומזה

משני קודם שגרשה הראשון, הוא ממזר דאורייי', אבל אחר גירושי הראשון וכ"כ מראשון בין קודם או אחר גרושי השני, הוא ממזר דרבנן ואסור בממזרת דאורייתא:

סעיף יב
ולא זה וזה מטמאין לה

אם כהנים הם, מדפסולה להן:

סעיף יג
ולא זה וזה זכאין לא במציאתה

שנתקנה לבעל משום איבה, והכא לא נ"מ שישנאנה, מיהו לשני מדינא לית ליה:

סעיף יד
ולא במעשה ידיה

שנתקן לבעל משום מזונות, והרי פטורים מלזונה:

סעיף טו
ולא בהפרת נדריה

דלהכי מיפר מן התורה שלא תתגנה, והכא תתגנה ותתגנה. מיהו במתה יורשה הראשון:

סעיף טז
היתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה

במתו קודם גירושין, עכ"פ זונה היא אפילו נאנסה:

סעיף יז
ובת לוי מן המעשר

אף דזונה מותרת במעשר, לזו קנסו:

סעיף יח
ובת כהן מן התרומה

אפילו תרומה דרבנן:

סעיף יט
ואין יורשים של זה ויורשים של זה יורשים את כתיבתה

אף כתובת בנין דיכרין [עי' כתובות פ"ד מ"י]:

סעיף כ
אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מיבמין

מאח של ראשון צריכה חליצה מדאורייתא, ומהב' מד"ס כבגט לעיל סי' ה':

סעיף כא
רבי יוסי אומר כתובתה על נכסי בעלה הראשון

ס"ל דבמת ראשון יש לה כתובה:

סעיף כב
ובהפרת נדריה

ס"ל דמדידה לדידיה לא קנסו:

סעיף כג
רבי שמעון אומר ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון פוטרת צרתה

ר"ל אפילו צרתה שוודאי זקוקה נפטרת ע"י זו, דס"ל מותר ליבמה:

סעיף כד
ואם ניסת שלא ברשות

ר"ל בב' עדים דאז א"צ רשות ב"ד:

סעיף כה
מותרת לחזור לו

לראשון, דאנוסה גמורה היא. וקיי"ל דאפילו בב' עדים קנסוה בכל החומרות:

סעיף כו
ניסת על פי בית דין תצא ופטורה מן הקרבן

דיחיד שחטא בהוראת ב"ד פטור מקרבן. וקיי"ל דחייבת בקרבן, דטעות היא ולא הוראה:

סעיף כז
לא ניסת על פי בית דין

רק ע"פ ב' עדים:

סעיף כח
יפה כח בית דין שפוטרת מן הקרבן

נ"ל דה"ק אע"ג דלעיל במ"א מחמרינן בנשאת ע"פ ב"ד, בהא יפה כח ב"ד להקל:

סעיף כט
הורוה בית דין לינשא והלכה וקלקלה

שנשאת אלמנה לכוה"ג, אבל בזנתה. פטורה, דאמרה אתון שווייתן פנוייה:

סעיף ל
ובאו ואמרו לה מת בעליך ואחר כך מת בנך

ולא נזקקת ליבום:

סעיף לא
ונשאת ואחר כך אמרו לה חלוף היו הדברים

שהוזמו הראשונים [כך כ' הנ"י. ונ"ל דלהכי לא פי' אמרו לה בע"א כריש פרקן, ואח"כ באו ב' והכחישוהו, דס"ל כרא"ש שהביא ב"ש (אה"ע קנ"ח) דאמיתת בן אין עד אחד נאמן]:

סעיף לב
תצא והולד ראשון ואחרון ממזר

הנולד לפני מיתת הבעל או אח"כ. וקיי"ל דאין ממזר מחייבי לאוין:

סעיף לג
תצא והולד ראשון ואחרון ממזר

אליבא דכ"ע, דאשת אח בכרת:

סעיף לד
תצא

משום קנסא וכל חומרות הנ"ל בה:

סעיף לה
והולד ראשון

שנתעברה בחיי הראשון:

סעיף לו
והאחרון

שנתעברה אחר מיתת הראשון:

סעיף לז
אינו ממזר

מיהו ממזר מדרבנן הוא [וי"ח]:

סעיף לח
ואחר כך בא בעלה מותרת לחזור לו

ולא קנסוה, די"ל דעוד תדייק קודם חופתה:

סעיף לט
אף על פי שנתן לה אחרון גט לא פסלה מן הכהונה

מדא"צ גט:

סעיף מ
ובאו ואמרו לו

שני עדים, דביש חזקת איסור אין עד אחד נאמן להוציא מחזקה. וה"ה לענין חרם דר"ג, אין עד אחד נאמן מה"ט לומר שמתה אשתו [ב"ש ט"ו ב', וקנ"ח א']:

סעיף מא
מותרת לחזור לו

דאין זנות אחותה אוסרת אשתו עליו:

סעיף מב
הוא מותר בקרובות שניה

דנושאין קרובת אנוסה ומפותה ופילגש. וקיי"ל דבחייה רק בדיעבד שרי, ולאחר מיתה אפילו לכתחלה [ט"ו י"ג]:

סעיף מג
ושניה מותרת בקרוביו

דקיי"ל נושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו [ט"ו ה']:

סעיף מד
ואם מתה ראשונה מותר בשניה

וה"ה דבמתה ב' מותר בקרובותיה לדידן [שם]:

סעיף מה

פוסל על ידי עצמו

דמדסתם ת"ק ואמר אשתו מותרת לחזור לו, משמע בכל גוונא, בין ששמע על אשתו או על ארוסתו שמתה, אפילו היתה אחותה שנשא זה נשואה לאחר, ואמר לה ע"א שמת בעלה שהוא גיסו של זה, ונשאה זה, ואח"כ חזרו בעלה וארוסתו של זה, בכל גוונא ארוסתו שריה לו, והאחות שלא הזכיר תנא דינה, ע"כ משום דדינה כלעיל במשנה א', דבנשאת בע"א אסורה לבעלה, משום קנסא דלא דויקא, ואפ"ה אין ארוסה נאסרת על בעלה מה"ט, להכי פליג עליה ר' יוסי בתרתי, דבארוסה שהלכה עם גיסו דאיכא למימר תנאי היה בקדושיה, ושפיר נסיב זה לאחותה, וצריכה האחות גט מזה, דלא לימרו א"א יוצאה בלי גט, להכי פסל להאחות שנתגרשה, ע"י אחרים, ר"ל אם יש לה בעל נאסרה עליו, דמדנפקא מזה בגט, יאמרו שגיסו מחזיר גרושתו משנשאת ונתגרשה, להכי נמי נפסלה הארוסה שחזרה עם גיסו, על זה, שלא יאמרו שנשא אחות גרושתו:

סעיף מו

וכל שאין פוסל על ידי אחרים אינו פוסל על ידי עצמו

ר"ל אבל בנשיאה ששמע שמתה ונשא אחותה, דליכא למימר תנאי היה בנשואי הראשונה דהרי אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות, ולפיכך כ"ע ידעי דקדושי שנייה קדושי טעות היו וא"צ גט, להכי מותרת השנייה לבעלה שחזר, דס"ל לר"י דהא דנשאת בע"א אסורה לבעלה שחזר, לאו משום דייקא, רק שלא יאמרו שהחזיר גרושתו משנשאת ונתגרשה, וזו שאי אפשר לומר בה כן, דהרי אפילו גרשה גיסו להאחות, אסורה לזה מדהיא אחות אשתו להכי לא פסל להאחות על גיסו, א"כ גם אשתו של זה לא נפסלת עליו, מדא"א לטעות שנושא אחות גרושתו, שהרי כ"ע ידעי שקדושי האחות בטעות היא. מיהו אנן קיי"ל כר"ע [יבמות צ"ד ב'] דבראשונה נשואה שריא, ובארוסה אסורות שתיהן, אבל האחות בין כך וכך אסורה על גיסו [אה"ע ט"ו]:

סעיף מז

ונשא אחותה מאביה

שלא מאמה, וחזרו וא"ל מתה וכו':

סעיף מח

מתה ונשא אחותה מאמה

נמצאת השלישית היא נכרייה אצל ראשונה, חזרו וא"ל וכו':

סעיף מט
מתה ונשא אחותה

של שלישית:

סעיף נ
מאביה

נמצאת רביעית נכרייה, לראשונה ושנייה. חזרו וא"ל וכו':

סעיף נא
מתה ונשא אחותה

של רביעית:

סעיף נב
מאמה

נמצאת החמישית נכרייה לראשונה ולשנייה ולשלישית:

סעיף נג
ונמצאו

שנודע לו אח"כ שכולן וכו':

סעיף נד
מותר בראשונה בשלישית ובחמישית

שאינו קרובות זל"ז, ואף דשלישית אחות שנייה, שריא, דקדושי שנייה לא תפסן דאחות אשה היא לראשונה שלקח תחלה, והו"ל שנייה כאנוסה ומפותה שמותר ליקח קרובתה. וכן חמישית אף שהיא אחות רביעית, עכ"פ מדתפסו קדושין בשלישית, הו"ל ביאת רביעית ביאת זנות, ולא אסרה עליה החמישית:

סעיף נה
ופוטרות צרותיהן

דבמת, וייבם היבם א' מהן, נפטרו האחרות:

סעיף נו
ואסור בשניה

מפני הראשונה:

סעיף נז
וברביעית

מפני השלישית:

סעיף נח
לאחר מיתת הראשונה

שמיתת הראשונה אמת היה, ומיתת השאר שקר:

סעיף נט
ואסור בשלישית

מפני השנייה:

סעיף ס
ובחמישית

מפני הרביעית:

סעיף סא
בן תשע שנים ויום אחד הוא פוסל על ידי אחין

בבא על היבמה או עשה בה מאמר פסלה מהאחין [והאי על ידי, ר"ל על כח], אף שאין מאמרו גמור כשל גדול, ויש אומרים דגם חליצה וגט יש לו לקטן [אה"ע ק"ע]:

סעיף סב
אלא שהוא פוסל תחלה

ר"ל דוקא במאמר פוסל רק בתחלה, דבעשה מאמר קודם למאמר של אחין, נפסלה מאחין, ובעשה מאמרו אחריהן, לא פסלה מהראשון, אבל בביאה פוסל גם אחר מאמר אחין:

סעיף סג
כיצד

מפרש ביאת בן ט':

סעיף סד
בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו פסל על ידי אחין

שעשו בה מאמר תחלה:

סעיף סה
באו עליה אחין

או או:

סעיף סו
פסלו על ידו

ואסור לקיימה:

סעיף סז
ואחר כך בא עליה אחיו שהוא בן תשע שנים ויום אחד פסל על ידו

אע"ג דאין ביאה אחר ביאה [כפ"ה]. הכא בביאת בן ט', רק כמאמר אחר מאמר הוא:

סעיף סח
רבי שמעון אומר לא פסל

דר"ש מסופק במאמר ובביאת בן ט' אי קני אי לא, להכי אי קנה, כבר קנה קמא לגמרי ולא פסלה אחיו, ואי לא קנה, גם בתרא לא קנה ולא פסלה מאחיו ומיירי שהיתה אנוסה בביאת השני, והראשין לא היה כהן, דאל"כ יש לחוש שמא ביאת בן ט' קנה, והו"ל תו כא"א של הראשון, ולכ"ע נאסרה על הראשון, דהרי גם נהרגת על ביאתו, כשהיה ברצון [כנדה דמ"ה א']:

סעיף סט
פסל על ידי עצמו

ואסור בשתיהן, דביאת כ"א קנה במקצת והו"ל ב' בתים וצריך לגרש א', וקם ליה אח"כ בשנייה בלא יבנה:

סעיף ע
רבי שמעון אומר לא פסל

ממ"נ כלעיל, אבל שנייה לא מקיים דלמא קנה הראשונה:

סעיף עא
חולצת ולא מתיבמת

דביאתו הו"ל כמאמר של גדול, והו"ל זיקת ב' יבמין עליה [פ"ג מ"ט]:

סעיף עב
הרי זו פטורה

דאין בקדושי קטן כלום, ורק בקטנה שמת אביה תקנו קידושין ע"י אחיה ואמה מד"ס, שלא תהיה הפקר:

סעיף עג
אם לא ידע את הראשונה

היבמה:

סעיף עד
הראשונה חולצת ולא מתיבמת

דזיקת ב' יבמין עליה:

סעיף עה
רבי שמעון אומר מיבם לאיזו שירצה

דמדמסופק אי מאמר קנה, א"כ ממ"נ לא משכח"ל זיקת ב' יבמין [ועפ"ג סי' מ']:

סעיף עו
וחולץ לשניה

דשמא לאו צרות נינהו. מיהו יבומי תרווייהו לא, דלמא מאמר קני, והו"ל ב' יבמות מבית א':

סעיף עז
שלא הביא שתי שערות

דינם שוה לכל הנ"ל עד שיהא בן ל"ה שנה ויום א' שלא הביא ב' שערות, דאז דינו כסריס חמה:

פרק יא

סעיף א
נושאין

איידי דפ"י מ"ד נקט נמי הא:

סעיף ב
על האנוסה ועל המפותה

שאחר שאנסה מותר בקרובותיה. וקיי"ל דלאחר מיתתה מותר לכתחילה, ובחייה בדיעבד [ט"ו י"ג]:

סעיף ג
רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו

וקיי"ל כת"ק:

סעיף ד
הגיורת שנתגיירו בניה עמה

ולא היתה הורתן בקדושה, [ונקט גיורת. דאורחא דמלתא נקט שרגילין הבנים להתגייר עם אמן ועוד מדבעי למנקט סיפא אפילו א' נולד בקדושה. ומיירי נמי שהיו ג"כ אחין מאב. דאל"כ פשיטא דאין כאן יבום]:

סעיף ה
לא חולצין ולא מיבמין

פטורים מחליצה דאין לגרים אחוה, ומותר אפילו באמו מדאורייתא, ורק מד"ס אסור בכל שאר אם [י"ד רס"ה], וליבם אסורים מדרבנן, למנסב נשי דהדדי [אה"ע קנ"ז]:

סעיף ו
ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה

אפ"ה אסור ליבם מד"ס, ולא אמרינן כב' אמהות דמיין [ולא נקט רבותא טפי, דאפילו הורתו ולידתו של ראשון שלא בקדושה. דקמ"ל דאף שלידת הראשון נמי בקדושה, אפ"ה לא מחליף בישראל וא"צ חליצה]:

סעיף ז
וכן שפחה שנשתחררו בניה עמה

סד"א עבד אין לו חיים [כיבמות ס"ב א'] ונייבם קמ"ל:

סעיף ח
חמש נשים שנתערבו ולדותיהן

ולכל אחת בן שלא נתערב. ונקט חמש, דכך היה מעשה שנתחבאו מהריגה ונתערבו ילדיהן:

סעיף ט
ונשאו נשים ומתו

מן הוודאין:

סעיף י
ד' חולצין לאחת ואחד מיבם אותה

ממ"נ אם יבמתו היא, שפיר. ואם לאו, הרי כבר נחלצה מיבמה:

סעיף יא
הוא

זה שייבם:

סעיף יב
וג' חולצים לאחרת ואחד מיבם

וה"ה שג' הראשונים שחלצו לראשונה יחלצו לכל הד' והד' ייבם לכל הד', רק בגוונא דמתניתין עדיף טפי כדי שיקיים כל א' מצות יבום:

סעיף יג
נמצאו ארבעה חליצות ויבום לכל אחת ואחת

מיהו החליצות קודמות לייבום שלא יפגעו ביבמה לשוק. וה"ה דא' יכול ליבם ב' או כלן בכה"ג. רק דהכי שפיר טפי, דלמא מתרמי ליה יבמה דידיה לקיים מצות יבום וה"ה במתו הוודאין ד' מעורבין חולצין ואחד מיבם:

סעיף יד
בני הכלה

הוודאין:

סעיף טו
ובני הזקנה או חולצין או מיבמין

אחר חליצת בני הכלה:

סעיף טז
מתו הכשרים

ר"ל הוודאין:

סעיף יז
שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו ובני הכלה

ולבני הכלה כצ"ל:

סעיף יח
אחד חולץ ואחד מיבם

לאחר שחלץ האחד מייבם האחר ממ"נ, אי אשת אחיו היא שפיר, ואם לא, אשת בן אחיו היא, וכבר נחלצה:

סעיף יט
כהנת

אשת כהן:

סעיף כ
הרי אלו אוכלים בתרומה

דהרי גם עבד כהן מותר בתרומה:

סעיף כא
וחולקים חלק אחד בגורן

ה"ק חולקין חלק כאחד בגורן, שאין חולקין תרומה לעבד בלא רבו, שלא יעלוהו ליוחסין [עי' כתובות פ"ב מ"ח]:

סעיף כב
ואינן מיטמאין למתים

מיהו להאב הכהן מטמא ממ"נ:

סעיף כג
בין כשרות בין פסולות

דכל א' ספק כהן ס' עבד:

סעיף כד
הגדילו התערובות ושחררו זה את זה

דכופין על כך:

סעיף כה
ואם נטמאו אינן סופגין את הארבעים

דרק ספק כהן הוא. ונ"ל דקמ"ל הכא, אע"ג דפוטר א"ע ממלקות בנטמא בטענה שאינו כהן, אפ"ה באכל תרומה שוב פוטר א"ע בטענה שהוא כהן, משא"כ ברישא לא סתרי טענותיו אהדדי, דהרי אפילו אינו כהן מותר בתרומה, מדלא נשתחרר עדיין [ולמהרש"א ברישא בל"ז לא לקי, דקטנים הם]:

סעיף כו
ואם אכלו אינן משלמין קרן וחומש

אבל מפרישין התשלומין וימכרום לכהן [עי' רמב"ם פ"י הט"ו מתרומות] משום כפרה:

סעיף כז
ואינן חולקין על הגורן

אפילו יבואו יחד וישאלו עכ"פ חלק א', חיישינן שמא יאכלוהו:

סעיף כח
ומוכרין את התרומה

מתבואתן:

סעיף כט

ואינן חולקים בקדשי המקדש

אפילו מעורות קדשים וחרמי מקדש:

סעיף ל

ואין נותנין לחם קדשים

אפילו בתנאי שיכבדו לכהן אחר שאינו במשמר השבוע להקריבן, גם אין נותנין להם בכור:

סעיף לא

ואין מוציאין שלהם מידם

קרבנות שלהן אין כופין אותן לתתן לאנשי משמר, רק יוכלו לכבד לכל שירצו:

סעיף לב

ובכורו יהא רועה עד שיסתאב

שיומם, ואפילו ביהמ"ק קיים ירעה עד שיומם ויאכלו דלמכרו לכהן א"א, דהרי בכור אינו נמכר כשהוא תם [כתמורה ד"ח א'], וכשיקריבו יאכלו הכהנים ולא יהיה בו כלום, דגם בכור של בהמת כהן חייב להקריבו [כרפ"ב דבכורות]. אמנם תמהני מאד וכי משום חשש הפסד ממונו נתיר לו לעבור על בל תאחר. דאי"ל דמתני' מיירי בבכור בח"ל דאינו רשאי להקריבו [כתמורה כ"א א'], זה דוחק דהרי בכל דוכתא אמרינן דתנא בא"י קאי, וגרס לפי מקומו [כשבת דע"ג ב' וגיטין ס"ה ב']. והן אמת [דבתמורה ד"ח ב'] מוקי למתניתין בבכור תם בזמה"ז. אבל סוגיא דהתם תמוה טפי, דמקשה למאי דקיי"ל דבכור תם בזמן הבית אינו ממון כהן, א"כ משנתינו היכי מוקי לה, דבשלמא אי נימא אית ליה לכהן זכיה בגוויה שפיר אמרינן במשנתינו דמחזיק ליה בעליו עד שיומם, אלא אי נימא דלית ליה לבעליו זכייה בגוויה ליתי גזבר ולשקלה. ומשני דמתניתין מיירי בבכור תם בזמן הזה. אמנם ק' דהיכי קאמר דאי אית ליה לכהן זכייה שפיר, והיכי הוה שפיר והרי אפילו אית לכהן זכייה בגוויה אינו רשאי לקיימו עד שיסתאב דהרי עבר על בל תאחר ביני ביני. וצ"ע:

סעיף לג

ונותנין עליו חומרי כהנים וחומרי ישראלים

מנחתן נקמצת וקרב בפ"ע, כשל ישראל, והשיריים אינן נאכלין, דמנחת כהן כולו כליל על המזבח, וזו מספיקא נשרפת בבית הדשן:

סעיף לד
היו לה בנים מן הראשון ובנים מן השני חולצין ולא מייבמין

דבכל א' איכא לספוקי שמא רק אחיו מאם הוא, ואשתו עליו בכרת:

סעיף לה
היו לו

להספק:

סעיף לו
הוא

הספק:

סעיף לז
חולץ ומיבם

ר"ל או חלץ או מיבם לאשת בן הראשון ולאשת בן השני, דממ"נ אי אחיו הוא, שפיר, ואם לאו, נכריה היא אצלו, וכגון שאין שם אח אלא הוא, דאז ליכא לספוקי ביבמה לשוק. [והא דנקט אחים. בזה אחר זה מיירי, דכשייבם אשת זה לא נולד האחר עדיין. כך נ"ל ומתורץ הצ"ע של רתוי"ט]:

סעיף לח
והם אחד חולץ ואחד מיבם

בן הראשון או האחרון חולץ והשני מיבם:

סעיף לט
היה אחד

מהבעלים:

סעיף מ
היו שניהם כהנים הוא אונן עליהם

דאסור בעבודה ובאכילת קדשים ביום מיתתן:

סעיף מא
הוא אינו מיטמא להם

כשימות א' מהן אסור הספק להיטמא להם. ומשכח"ל דרואה במיתת שניהן ואעפ"כ יהיה כהן כשר. כגון שנתקדשה קדושי טעות על תנאי, דאז א"צ גט, ונשאת תוך ג' חדשים. אבל אי"ל שנבעלה מראשון בזנות, ותוך ג' חדשים נשאה ב', ליתא, דא"כ אף דגם בזנות אם מודה שהוא בנו הו"ל כהן, עכ"פ זנות ומסופק אם הוא בנו אינו כהן, אע"ג

דממ"נ בן כהן הוא [אה"ע ג,]. גם אי"ל דמיירי בנתגרשה מראשון, דא"כ יטמא לראשון ממ"נ דגם אם מהשני הוא הו"ל חלל דמותר לטמא למתים. ונ"ל דלפי דאוקימנא לה בקדשה על תנאי א"צ לומר דמיירי נמי שכנסה על תנאי אלא אפילו כנסה אח"כ סתם דהו"ל ספק מקודשת [כאה"ע סל"ח] לא אמרינן דהו"ל ס"ס ספק שביטל תנאו כשבעל והוא בן ז' לאחרון, נמצא אינו כהן, ואת"ל שלא ביטל תנאו כשבעל, עכ"פ שמא הוא בנו של הראשון, וא"כ לא יהא אונן על השני ויהיה מותר לאכול קדשים אז:

סעיף מב

הוא אינו יורש אותן

דיורשין וודאין של כל א', יאמרו לו אייתי ראיה דאחינו את:

סעיף מג

אבל הם יורשין אותו

כשמת בלי זרע, דמי מעכבן, הרי האב קודם לכל יוצאי יריכו, לפיכך יחלוקו שניהן:

סעיף מד

ופטור על מכתו ועל קללתו של זה ושל זה

מיהו בהכם או קללם כאחת, חייב [והקשה י"נ מהור"ר אברהם ראטהענשטיין שליט"א, למה הפסיק התנא בהך בבא ובבבא דירושה דשייכי אפילו בשניהן ישראלים. בין בבא דאינו מטמא לבבא דמשמרו, דמיירי שניהן בכהנים. ונ"ל דסמיך בבא דירושה לטומאה לרבותא, דאע"ג שירשוהו אפ"ה אין מטמאים לו, ולא נימא דהא בהא תליא, דהוה כמת מצוה, וכדאמרינן גבי יתומה קטנה שנתקדשה ומתה (יבמות דף"ט ב' ועי' תוס' שם), ואיידי דתני ירושה דשייך נמי בישראל, סמיך ליה קללתו ומכתו דנמי שייך גם אצל ישראל, ואיידי דתנא במכתו זה וזה, תנא נמי זה וזה אצל עולה במשמרו]:

סעיף מה

ועולה במשמרו של זה ושל זה

כשירצו בני משמרו למחול חלק עבודתן, יכלו לכופו שיקריב, שלא יאמרו שיש פסל במשפחתן:

סעיף מו

ואינו חולק

בקרבנות, שיאמרו אייתי ראיה דממשמרינו את:

סעיף מז
אם היו שניהם במשמר אחד

ובבית אב א', דאל"כ כיון דבכל משמר ו' בתי אבות [כתענית פ"ב מ"ו], שוב יאמרו אייתי ראיה:

פרק יב

סעיף א
ואפילו שלשתן הדיוטות

ועכ"פ לכתחלה צריך שידעו להקרות הפסוקים [אמנם בקרובים זל"ז או ליבם או ליבמה, החליצה פסולה]. ומצוה להוסיף עוד ב' אפילו ע"ה, כדי לפרסם החליצה, ואלו הב' כשרים בדיעבד בקרובים [אה"ע קס"ט]:

סעיף ב
חלצה במנעל

הוא מעור רך, ופסול לכתחילה שמא תחלוץ אותו קרוע דפסול אפילו בדיעבד דאינו מגין, משא"כ בקשה ליכא למגזר בקרוע, דלא מיתיב אכרעיה [שם סט"ז]:

סעיף ג
באנפיליו

מנעל של בגד:

סעיף ד
חליצתה פסולה

מדאינו מגין, וה"ה של עץ או שעם [ב"ש שם סקכ"ב]. וצריך שיהיו אפילו התפירות של עור ותכופות זל"ז ונוהגין שיהיו גם הרצועות מבהמה כשרה [שם סט"ו]. וי"א שיהיו הרצועות לבנות [שם סי"ח]:

סעיף ה
בסנדל

[פאנטאפפעל]:

סעיף ו
שיש לו עקב כשר

והא דלא ערביה להך בבא עם רישא ה"ט דהכא כשר לכתחילה, [וזה ראיה לרש"י ועי' תוי"ט ד"ה בסנדל]:

סעיף ז
מן הארכובה ולמעלה חליצתה פסולה

בהיו הרצועות קשורות למעלה מברכיו [הרע"ב]. ולרש"י ר"ל שחלצה המנעל מהברך, וכגון לנחתך הרגל [עי' רא"ש אות ז']:

סעיף ח
חלצה בסנדל שאין שלו

ולכתחילה צריך שיהיה שלו, ואפילו שניתן לו רק במתנה להחזיר:

סעיף ט
או בסנדל של עץ

מחופה עור, דאל"כ פסול אפילו בדיעבד ונקט עץ לרבותא אע"ג בשמפסיק עץ אין העור שע"ג מגין כלל על הרגל אפ"ה בדיעבד כשר, וכ"ש בשמפסיק אנפילית שהוא בגד שאינו מגין כלל בלי העור:

סעיף י
חלצה בגדול

שגדל ממדת רגלו, אבל יכול להלוך בו:

סעיף יא
או בקטן

ממדת רגלו:

סעיף יב
ור' אליעזר פוסל

וקיי"ל כוותיה [שם ס"ו]:

סעיף יג
ורבי אליעזר מכשיר

וקיי"ל ברגל כת"ק [שם כ"א וכ"ה], וביד בדיעבד כר"א [שם ס"ל]:

סעיף יד
חליצתה כשרה

דרק מעשה מעכב. [ואע"ג דבחוסם בקול לכלאים מחשב דבור ג"כ מעשה. התם לא שהדיבור מחשב מעשה, רק מדנעשה מעשה ע"י הקול חייב [עי' תוס' דק"ה]:

סעיף טו
חליצתה פסולה

אי"ל דחליצה שתחלוץ אח"כ פסולה, ליתא דהרי קיי"ל דסדרן אין מעכב [כש"ס ק"ה א'] אלא ר"ל דזו לא מקרי חליצה לפטרה מזיקת היבם:

סעיף טז
החרש שנחלץ

בכל דוכתא נקט "החולץ", מדצריך שיתכוון גם הוא לחלוץ, והכא נקט "בדיוק" שנחלץ, לרמוז לנו גם טעם פסול החרש, מדלא התכוון להתירה בחליצה [רנ"י]:

סעיף יז
והחרשת שחלצה

י"א שאינה כלום, וי"א שחליצה פסולה היא. דאע"ג דקריאה לא מעכב, היינו בראוייה לקריאה [שם סמ"ג]:

סעיף יח
והחולצת לקטן

דהיבם צריך שיהיה בן י"ג שנה ויום א', והיבמה בת י"ב שנה ויום א' והביאו ב' שערות, ובדיקת השערות באשה סגי ע"י נשים, כיון שהוחזקה גדולה. וכשהיבם נתמלא זקנו, סגי [שם ס"ו ועי' ח"מ רסל"ה]:

סעיף יט
ואם לא חלצה חליצתה פסולה

וכל חליצה פסולה. צריך שתחלוץ אח"כ מכל האחין וי"א שא"צ [סי' ק"ע ס"ה]. מיהו הכא מדנקט תקנתא שתחלוץ כשתגדיל, ש"מ דרק מדרבנן פסול [עי' ריש סוכה] וא"צ שתחזיר על האחין [שם מ"ט]:

סעיף כ
ובא מעשה לפני רבי עקיבא והכשיר

דאע"ג דכתב בפירוש ונגשה יבמתו לעיני הזקנים. ס"ל דלא עדיף מרקיקה לעיל [מ"ג] דלר"ע רק לכתחלה ולא קיי"ל כן:

סעיף כא
מצות חליצה בא הוא ויבמתו לבית דין

ובדיעבד אפילו הלכו ב"ד אליהן:

סעיף כב
והן משיאין לו עצה ההוגנת לו
כשהוא ילד והיא זקינה או איפכא, מיעצין אותן לחליצה:

סעיף כג
וגמר את כל הפרשה
ר"ל "ונקרא שמו בישראל" וגו', כמפורש לקמן:

סעיף כד
מצוה בדייניין ולא מצוה בתלמידים
שיושבים שם לפני רבן:

סעיף כה
רבי יהודה אומר מצוה על כל העומדים שם לומר חלוץ הנעל חלוץ הנעל חלוץ הנעל
דמדמרד במצות יבום, יהיה כאבל ומנודה, להכי נקרא משפחתו בית חלוץ הנעל, לגנאי, והכי קיי"ל:

פרק יג

סעיף א
בית שמאי אומרים
יתומה קטנה תקנו חכמים שאמה או אחיה יוכל לקדשה #א) ולהשיאה [ולרמב"ם אפילו היא לבד יכולה זאת], וכשתגדיל תוכל למאן ולומר א"א בפלוני בעלי, ויוצאת בלי גט:

סעיף ב
אין ממאנין אלא ארוסות
דאי גם נשואה, בשביל כך ממנעי ולא נסבי מהפסד סעודת נשואין:

סעיף ג
ובית הלל אומרים ארוסות ונשואות
דס"ל לא ממנעי בשביל כך:

סעיף ד
בית שמאי אומרים בבעל ולא ביבם
כשלא מיאנה בבעלה אינה ממאנת ביבם, רק כשתגדיל תחליץ:

סעיף ה
בית שמאי אומרים בפניו

דאפשר שלא תעיז למאן בפניו:

סעיף ו
ובית הלל אומרים בבית דין ושלא בבית דין

מומחין. וקיי"ל דסגי בב' עדים:

סעיף ז
ממאנת והיא קטנה אפילו ארבעה וחמשה פעמים

כשחזרה ונשאת:

סעיף ח
אלא ממאנת וממתנת עד שתגדיל ותמאן ותנשא

ה"ק או ממאנת וממתנת מלהתארס, עד שתגדל, או ממאנת ותנשא מיד שאז אינה יכולה למאן עוד לב"ש:

סעיף ט
איזו היא קטנה שצריכה למאן כל שהשיאוה אמה ואחיה לדעתה

יתומה דנקט תנא לאו דוקא שמת אביה אלא אפילו אביה קיים כגון שנתקדשה ונתגרשה בעודה קטנה, דהיינו יתומה בחיי האב, כיון שיצאה כבר מרשות האב לפיכך כשמתרצת להתקדש, מקודשת מד"ס. וכ"כ הא דנקט שהשיאוה אמה או אחיה אורחא דמלתא נקט, אלא בין שהתרצו אלו, או שנתקדשה מעצמה אם היא פחותה מבת ו' אינה מקודשת כלל, ומבת ו' עד שתהיה בת י' ויודעת חומר ענין הקדושין, או שהיא מבת י' ולמעלה עד שתביא ב' שערות אחר שתהיה בת י"ב אף שהיא סכלה ביותר, הר"ז מקודשת מדברי סופרים, ובכל גוונא צריך שתהיה היא מרוצה להתקדש אפילו התרצו קרוביה לא מהני [רמב"ם פ"ד מאישות ה"ז], מיהו בין בהתרצו קרוביה או לא אינה מתקדשת מד"ס עד שתקבל היא עצמה כסף או שטר קידושיה, ולא בקבלו הם הקדושין מדאין שליחות לקטן:

סעיף י
רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה

עד בת ו' היא בחזקת שאינה יודעת לשמור, ולמעלה מי' בחזקת שיודעת, מו' עד י' צריכה בדיקה. וממאנת עד י"ב שנים ויום א', ואח"כ, בלא בעלה כשגדלה, דוקא

בשהביאה ב' שערות א"י למאן, אבל כשבעלה כשגדלה, א"צ ב' שערות, דע"י ביאתה הו"ל קדושי דאורייתא והו"ל ספק דאורייתא שמא נשרו השערות:

סעיף יא

בת כהן לישראל תאכל בתרומה

נ"ל מדנקט רק הא, ש"מ דלאו אליבא דר"א לחוד נקט לה, רק לכ"ע, דאף רבנן מודו דאסורה בתרומה דאורייתא [ביבמות ד"צ ע"א], מיהו יורשה לרבנן וזוכה במעשה ידיה ומציאתה. דהפקר ב"ד הפקר, ומטמא לה, דמדיורשה, לא יתעסקו עמה בקבורתה קרוביה, והו"ל כמת מצוה, ומפר נדריה, דכל אשה על דעת בעלה נודרת:

סעיף יב

וכל עכבה שאינה מן האיש כאלו אינה אשתו

במשנה ד' מפורשת הך משנה, דבמגרשה הו"ל עכבה שמהאיש, דאגלאי למפרע שמה שנתעכבה אצלו, רק בו היה תלוי, אבל בממאנת, אגלאי למפרע דרק בה היה תלוי העכבה אצלו:

סעיף יג

זה הכלל

לאתויי אפילו גירושין ומיאון ק' פעמים:

סעיף יד

במיאון מותרת לחזור לו

דדוקא מיאון דידיה מבטל גיטא דידיה [כמ"ד] אבל מיאון דחבריה לא מבטל גיטא דידיה. ופליג אמשנה ד' בגרשה ונשאת לאחר וגרשה דאסורה לקמא, דמשמע דבמיאנה בבתרא מותרת לקמא, אע"ג דגרשה קמא. א"נ הכא מיירי בשילשה בגיטין דמחזי כגדולה:

סעיף טו

המגרש את האשה והחזירה מותרת ליבם

דלא אמרינן נשואין ראשונים הפילוה לפני יבם, ומשגרשה הו"ל גרושת אחיו, אלא מיתה מפלת:

סעיף טז

וכן המגרש את היתומה

קטנה שקדושיה מד"ס:

סעיף יז
והחזירה מותרת ליבם

נקט רישא לרבותא דת"ק דאף גרושה גדולה' מותרת, וסיפא לרבותא דר"א דאף גרושה קטנה אוסר:

סעיף יח
ור' אליעזר אוסר

דגזר בהך אטו מחזיר גרושתו והיא אז יתומה בחיי אב, כסיפא, ונקט רישא לרבותא דרבנן וסיפא לרבותא דר"א:

סעיף יט
קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה ביתומה בחיי האב

דאף שאביה חי אין בו כח לקבל קדושיה:

סעיף כ
החזירה דברי הכל אסורה ליבם

במת בעלה בקטנותה, דלא אלימא קדושי קטנה דרבנן למיעקר גירושין דאורייתא:

סעיף כא
תצא משום אחות אשה

דפטורה מחליצה ומייבום:

סעיף כב
וכן שתי חרשות

דג"כ נשואיה רק מד"ס:

סעיף כג
רבי אליעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו

דזיקת גדולה שהיא דאורייתא אוסרת הקטנה עליו כאחות זקוקתו:

סעיף כד
רבן גמליאל אומר אם מיאנה מיאנה ואם לאו תמתין עד שתגדיל

וכשיבא עליה אז, הו"ל קדושיה דאורייתא:

סעיף כה
ותצא הלזו משום אחות אשה

אבל לא יחלוץ לגדולה שלא תאסר קטנה עליו כאחות חלוצתו:

סעיף כו
רבי יהושע אומר אי לו

אוי לו:

סעיף כז
מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה

אבל ללמדה שתמאן לא, דצריך להרחיק ממיאון טפי מגירושין, דקטנה לאו בת דעת היא. וכשתתחרט אח"כ עברנו אלפני עור וגו', משא"כ גירושין בע"כ וקיי"ל כר"א:

סעיף כח
ביאתה או חליצתה

כשתגדיל. דאע"ג דנשואיה רק מד"ס, משום לא פלוג דינה כקדושי קטנה דאורייתא [פי"ב מ"ד] כך נ"ל:

סעיף כט
וכן שתי חרשות

ביאתה פוטרת צרתה, אבל אינה בת חליצה כלל:

סעיף ל
קטנה וחרשת אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה

דלא ידעינן בהי ניחא ליה שתחשב טפי כאשתו. אי בקטנה דאתי לכלל דעת, אי בחרשת דבת ביאה גמורה היא:

סעיף לא
פקחת וחרשת ביאת הפקחת

ה"ה חליצתה:

סעיף לב
ואין ביאת החרשת פוטרת את הפקחת

דאין ביאת אשה שנשואיה מד"ס פוטרת אשה שנשואיה דאורייתא:

סעיף לג
או שבא אחיו על השניה לא פסל את הראשונה

דממ"נ אי ביאתה קונה, הרי קנה הראשונה, והו"ל שנייה בעילת זנות, ואי לא קנה, הו"ל כנכריות, אבל אינו מקיים האחרונה דלמא קנה הראשונה:

סעיף לד
או שבא אחיו על הקטנה פסל את החרשת

דקטנה ביאתו ספק אי קני לגמרי או לא קני כלל, משא"כ חרשת וודאי קנויה במקצת. להכי אי בעל קטנה תחלה, איכא שפיר ממ"נ כלעיל סי' ל"ג, משא"כ בבעל חרשת תחלה, שמא אח"כ ביאת קטנה קניא לגמרי, ופסל קנין חרשת שהוא רק במקצת:

סעיף לה
או שבא אחיו על הפקחת פסל את החרשת

הא מתניתין כ"ש מהך דלעיל, רק תנא נקט כולה גוונא:

סעיף לו
מלמדין הקטנה שתמאן בו

כדי לקיים מצות יבום דאורייתא: משא"כ בחרשת וקטנה לעיל [מ"ט] ליכא יבום דאורייתא:

סעיף לז
יבם קטן שבא על יבמה קטנה יגדלו זה עם זה

ר"ל אינו מגרשה עד שיגדיל, ועד שתדע היא לשמור גיטה:

סעיף לח
היבמה שאמרה בתוך שלשים יום

משכנסה היבם:

סעיף לט
לא נבעלתי

והיבם אומר בעלתיך ודייך בגט שנתתי לך, ואינו רוצה לחלוץ לה שלא תהא אסורה לחזור לו, גם מתבייש שתריק לפניו בב"ד:

סעיף מ
כופין אותו שיחלוץ לה

שלא תאסור אכ"ע, מדשויה אנפשה חתיכה דאיסורה, אבל אינו מיבם דמדגט בידה, ולפי דבריה שלא בעלה וקבלה גט, אסורה ליבם [כפ"ה]:

סעיף מא
לאחר שלשים יום מבקשים הימנו שיחלוץ לה

דלבתר ל' יום לא מוקי אנפשיה, וחזקה שבעל אותה, להכי אין כופין. מיהו אם אומרת

נבעלתי והוא אומר לא בעלתיה, א"צ חליצה, שא"נ לאסרה, אפיליו היא תוך ל' [וי"ח תוך ל']:

סעיף מב
הנודרת הנאה מיבמה בחיי בעלה כופין אותו שיחלוץ לה

דלא אסקה אדעתא שימות בעלה ותיאסר ליבם:

סעיף מג
לאחר מיתת בעלה מבקשין הימנו שיחלוץ לה

וכשיתרצה לחלוץ יתן לה כתובה:

סעיף מד
ואם נתכוונת לכך

כשנדרה הנאה היה כוונתה רק כדי שתאסר ליבמה.

סעיף מה
אפילו בחיי בעלה מבקשין הימנו שיחלוץ לה

דדינה כמורדת. מיהו אם מוחלת כתובתה, גם בכה"ג כופין שיחלוץ לה:

פרק יד

סעיף א
חרש שנשא פקחת

דאינו קדושין דאורייתא:

סעיף ב
אם רצה יוציא ואם רצה יקיים

קמ"ל דעכ"פ הו"ל קדושין מד"ס, ולא כשוטה וקטן דלא תקנו להו רבנן קדושין כלל:

סעיף ג
אם רצה יוציא ואם רצה יקיים

דאף דהוה. קדושין דאורייתא, עכ"פ א"צ דעת אשה בגירושין:

סעיף ד
נשתטית לא יוציא

אף דיודעת לשמור גיטה, חיישינן שתזנה. מיהו אם גרשה מותרת להנשא לכתחלה:

סעיף ה
נתחרש הוא או נשתטה אינו מוציא עולמית

להכי נקט עולמית, דבנשאת בגט זה יוציא, מדהוה קדושין דאורייתא ואין בו דעת לגרש:

סעיף ו
אמר רבי יוחנן בן נורי מפני מה האשה שנתחרשה יוצאה והאיש שנתחרש אינו מוציא

דס"ל דבשניהן לא יוציא:

סעיף ז
העיד רבי יוחנן בן גודגדה על החרשת שהשיאה אביה

בקטנותה:

סעיף ח
שהיא יוצאה בגט

ומקבלת היא עצמה גיטה אף שקדושיה היו מדאוריותא. ורבנן הביאו עדותו לראיה לדבריהם נגד רבי יוחנן בן נורי:

סעיף ט
אמרו לו

לר"י בן נורי דפליג עלייהו במשנה א':

סעיף י
אף זו

פקחת שנתחרשה:

סעיף יא
או לשני אחים חרשין

היינו רישא, אלא בעי למנקט כולהו גווני בדידיה ובדידה:

סעיף יב
הרי אלו פטורות מן החליצה ומן היבום

דמפני שקדושי זו מד"ס, וזיקה של זו מד"ס, מפקעי אהדדי שתצא משום אחות אשה:

סעיף יג
ואם היו נכריות יכנסו ואם רצו להוציא יוציאו

אח"כ בגט. אבל לא בחליצה, מדאינן בואמר ואמרה אע"ג דבדיעבד בל"ז סגי כלעיל [פי"ב מ"ג]. התם שאני דכל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו:

סעיף יד
מוציא אשתו בגט

דזיקת אחותה דאורייתא, אוסרת עליו זו שקדושיה רק מד"ס:

סעיף טו
מוציא אשתו בגט

מטעם שבסי' י"ד. ואף דקטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו וחרש גרע מקטן. אפ"ה מוציא אשתו בגט, גזירה שמא יטעו לומר דמשו"ה יושבת אשת חרש גביה, משום דקדושיה דידה דחו לזיקה דאורייתא של אחותה, ויתירוה לשוק:

סעיף טז
ואשת אחיו אסורה לעולם

דליבמה אסור, מדהוה באחותה קדושין מד"ס, וחרש א"א שיחלוץ:

סעיף יז
כונס ואינו מוציא לעולם

דגט של חרש לא מפקע זיקה דאורייתא של אחיו שכנסה החרש על ידה, ולפיכך הו"ל כאילו קידש פקח אשה ונתחרש שאינו יכול לגרשה לעולם:

פרק טו

סעיף א
שלום בינו לבינה

דאם קטטה ביניהן, י"ל דמתכוונת לאסור א"ע עליו:

סעיף ב
ושלום בעולם

ר"ל מסתמא אמרינן שיש שלום בינו לבינה, וגם שיש שלום בעולם, הא בידוע שיש מלחמה בעולם, שמא באומדנא אמרה שנהרג, מדנהרגו רבים, או מדשהה לבוא, או מדראתה פצעו וסברה שוודאי ימות בה:

סעיף ג
תנשא

דמדמיתראת שתתקלקל אח"כ [כפ"י מ"א], דייקא ומנסבה. מיהו, באמרה התירוני אף שתבעה ג"כ כתובה, נאמנת על שתיהן, אבל בהקדימה תביעת כתובה להתירוני, נאמנת

להנשא ולא לכתובה, ובתבעה כתובה ול"א התירוני אינה נאמנת כלל. רק דבנשאת מעצמה מקבלת כתובה. וי"א דכל שהזכירה כתובה, אין מתירין אותה [י"ז סמ"ג ומ"ד]:

סעיף ד

תתיבם

ונכנס היבם לנחלה על פיה:

סעיף ה

שלום בינו לבינה ומלחמה בעולם

מלחמה לאו דוקא, רק כל מקום שיש שם בהילות, שא"א שתדייק היטב שמת, אז אפילו אמרה קברתיו לא מהני, שמא משקרת בזה להחזיק מה שאמרה בדדמי [וי"א דקברתיו מהני]. ובע"א שאמר מת במלחמה בנשאת לא תצא [וי"ח], ובאמר קברתיו מהני אפילו לכתחילה, וקברתיו לאו דוקא, רק שראהו אחר שמת והכירו היטב ביישוב הדעת, ובב' עדים כשרים לא אמרינן דאמרו בדדמי, ואפילו באמר ע"א בשם שני עדים, מהני אפילו בלא קברנוהו. ודוקא באמרה מת במלחמה ממש, אבל באמרה מת סמוך לשדה המלחמה, נאמנת. וכל זה בידוע מלחמה, אבל באינו ידוע, והיא אומרת שמת במלחמה, מדאית לה מגו מהני בדיעבד ולא לכתחלה, וי"א דגם בדיעבד לא מהני [שם מ"ח מ"ה ג']:

סעיף ו

קטטה בינו לבינה

קטטה, היינו שאמרה בפניו גרשתני בפני ב' עדים, והעדים הכחישוה, אז אפילו קברתיו לא מהני, ואפילו איכא נמי ע"א שמת, מדאיכא קטטה חיישינן ששכרתו. מיהו בדיעבד מהני ע"א [שם מ"ח], וי"א דלהכי נקט "בינו לבינה", ולא ביניהם, דקמ"ל כרמב"ם דאפילו הרגיל הוא הקטטה, דינה כהרגילה היא:

סעיף ז

אמרו לו אחת זו ואחת זו תנשא

וקיי"ל כת"ק:

סעיף ח

בית הלל אומרים לא שמענו אלא בבאה מן הקציר

שאז בימי קציר חטין שהוא בשלהי קיץ דקשה בחמימות יותר מקיץ [כיומא דכ"ט א'] שכיח שימות מנחשים או מחמת שקודחתו אז וה"ה בכל עת קיץ שהאויר חם:

סעיף ט
ובאותה מדינה

שב"ד שם יראה לשקר:

סעיף י
ובמעשה שהיה

שבאה לב"ד ואמרה שמת בנשיכת נחש כשקצר חיטין, ומצאו חכמים כדבריה, לכן לא התירו רק דוגמתו:

סעיף יא
אמרו להן בית הלל מצינו שאין האחים נכנסים לנחלה על פיה

דצריך ב' עדים:

סעיף יב
אמרו להם בית שמאי והלא מספר כתובתה

מנוסח שטר כתובתה:

סעיף יג
נלמוד שהוא כותב לה שאם תנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי

והרי התירוה להנשא:

סעיף יד
הכל נאמנים להעידה חוץ מחמותה

ואפילו שאינה אם המת רק אם היבם, אבל אם מת הבן ונשאת לאחר נאמנת לומר שמת האחר ואינה נפסלת להעיד מדהיתה פ"א חמותה:

סעיף טו
ובת חמותה

ה"ה בת חמיה:

סעיף טז
וצרתה ויבמתה ובת בעלה

וכן היא אינה נאמנת להן, דמדשונאות זא"ז מתכוונת לקלקלה:

סעיף יז
מה בין גט למיתה

דאעפ"כ נאמנות להביא גטה:

סעיף יח
שהכתב מוכיח

דסמיכתינו אגט, רק שצריכה לומר בפני נכתב וכו':

סעיף יט
עד אומר מת ונשאת

לאו דוקא, דאפילו רק התרנוה להנשא קודם שהוכחש העד:

סעיף כ
ובא אחר ואמר לא מת הרי זו לא תצא

מדכבר האמינו לקמא כב', אין דבריו של א' כנגד ב'. מיהו לכתחילה לא תנשא. משום לזות שפתים. ובבא האוסר מקודם, אפילו נשאת תצא [שם סל"ז]:

סעיף כא
עד אומר מת ושנים אומרי' לא מת

אפילו הב' פסולי עדות, וי"א דבכה"ג ובא עד הכשר המתיר תחלה והתירוה, לא תצא [שם]:

סעיף כב
שנים אומרים מת ועד אומר לא מת אף על פי שלא נשאת תנשא

ואפילו בא הע"א האוסר קודם להב' המתירין ובהיו הב' הראשונים נשים והתירוה, ואח"כ בא עד כשר ואמר לא מת, שריא [שם]:

סעיף כג
אחת אומרת מת ואחת אומרת לא מת

שב' צרות באו ממדה"י, ומכחישות זא"ז במיתתו:

סעיף כד
וזו שאומרת לא מת לא תנשא ולא תטול כתובתה

קמ"ל דאפילו חזרה בה ונותנת אמתלא לדבריה דרק לצעורה לחברתה מכוונה אפ"ה אסורה:

סעיף כה
היתה

הצרה:

סעיף כו
תנשא ותטול כתובתה וחמותה אסורה

אף דהשתא אינה חמותה:

סעיף כז
ער שתהא אסורה לינשא ואסורה לאכול בתרומה

וקתני מ"ו לרבותא דר"ט, דאע"ג דחד דיבור הוא אפ"ה נאמנת רק על עצמה שתנשא, ולא על חברתה אפי' לחומרא ורשאי לאכול תרומה, ותו תני מש"ז לרבותא דרע"ק אע"ג דב' דיבורים נינהו, ואם אינה נאמנת שמת חמיה להתירה להנשא, למה נאמינה לאוסרה בתרומה, קמ"ל:

סעיף כח
ומניח כתובה ביניהן

לאו דוקא, רק מניח בב"ד עד שיתברר:

סעיף כט
עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד

ובכולהו הלכה כר"ע מחבירו, ונקט רישא לרבותא דרע"ק דאע"ג דלא עשה חטא, וגם בשעה שקידש עדין לא חייב כלום, אפ"ה נותן כתובה לכל א' וא'. ונקט בבא דגזל לרבותא דר"ט אע"ג דעשה חטא, ותיכף כשגזל חייב להשיב, אפ"ה סגי במניח גזלה ומסתלק:

סעיף ל
נאמנת

דכשהלכה ג"כ היתה בחזקת היתר לשוק:

סעיף לא
מת בני ואחר בך מת בעלי

ורוצה להתייבם:

סעיף לב
אינה נאמנת

מדמפקיעה א"ע מחזקה הראשונה:

סעיף לג
וחוששים לדבריה

שלא תנשא לשוק עד שתחלוץ:

סעיף לד
נאמנת

ומותרת להתיבם, דכשהלכה ג"כ היתה בחזקת צריכ' ליבם:

סעיף לה
מת בעלי ואחר כך מת בני

ורוצה להנשא לשוק:

סעיף לו
אינה נאמנת

והטעם כסימן ל"ב. ואע"ג דחזקת דייקי ומנסבי מפקיע חזקת אשת איש, מכ"ש חזקה ראשונה שליבם, דליכא רק לאו, לא תהיה אשת המת החוצה. י"ל אפקעתא דיבם שאני, דזמנין דסניא ליה ולא מהימנא במגו דילדה בן ועדיין קיים, דהרי רוב נשים מתעברות ויולדות. י"ל דאפילו היתה טוענת כך לא מהימנא, דסמוך מעוט דמפלת לחזקת צריכה ליבם, ואיתרע לה רובא:

סעיף לז
וחוששים לדבריה

שלא תתייבם:

סעיף לח
וחולצת ולא מתיבמת

ומיירי שהיתה בל"ז פסול לכהונה, דאל"כ לא תנשא ולא תחלוץ ולא תתיבם, שלא תצרוכנה כרוז לכהונה כשאח"כ ובואו עדים ויעידו שאמת אמרה שמת בעלה ואח"כ בנה [אה"ע קנ"ו סי"ב]. אולם הרי"ף והרא"ש השמיטו אוקימתא זו שבש"ס [דקי"ט ב'] כפט"ז סי' ב':

סעיף לט
ניתן לי יבם במדינת הים

שהלכה בחזקת היתר לשוק, ובאה ואמרה ילדה חמותי בן:

פרק טז

סעיף א
לא תנשא

לשוק, מדיצא בלא בנים. ואע"ג דרוב נשים מתעברות ויולדות. עכ"פ מדהיתה כשיצא

בחזקת איסור לשוק, סמוך מעוט דמפלת לחזקה, ואיתרע לה רובא. ואע"ג דרק ר"מ ס"ל סמוך. על כל פנים הכא דאיכא נמי מיעוטא דמיעוטא שאין מתעברות כלל, ובתרי מיעוטי כ"ע מודו דאמרינן סמוך וכו':

סעיף ב

עד שתדע שמא מעוברת היא צרתה

כשצרתה מעוברת לא מהני חליצה לזו, וגם לא הותרה לשוק עד שתלד צרתה ולד של קיימא. ואת"ל תמתין ט' חדשים ותחלוץ ותנשא לשוק ממ"נ. דאי נתעברה, כבר ילדה, ואי לא הא חלצה. י"ל שמא יודע אחר חליצה שילדה צרתה, וצריכה הכרזה שכשירה לכהונה, ומי שלא שמע ההכרזה ויראה שנשואה לכהן, יאמר שחלוצה כשירה לכהן' מיהו בהיתה בל"ז פסולה לכהן, באמת תוכל לעשות כן [ססקנ"ו] ואף על גב דאיכא ס"ס שמא לא ילדה צרתה ושמא לא תנשא לכהן. ועוד דהו"ל למגזר דאפילו יתברר שחלצה שלא לצורך תאסרה לכהן ואז תו ליכא למיחש למידי אפ"ה כיון דסוף כל סוף יתברר הדבר לא רצו להתירה בחליצה מיד:

סעיף ג

היתה לה חמות

ומת בעלה בלי בנים ואחים:

סעיף ד

אינה חוששת

לשמא נולד לה יבם, דאיכא ספק ספיקא, ספק הפילה ספק ילדה נקיבה, והו"ל זכרים מיעוטא דמיעוטא. דאפילו ר"מ לא חייש לה:

סעיף ה

יצתה מלאה

מעוברת:

סעיף ו

חוששת

דמדוודאי נתעברה, הו"ל כחזקת חי דלא חיישינן שמא מת [כפ"ג דגיטין מ"ג] ה"נ לא חיישינן שמא הפילה. או י"ל דביצאה מעוברת איתרע חזקתה לשוק, ואדרבה הוחזקה טפי לייבום:

סעיף ז
שתי יבמות

נשי ב' אחין:

סעיף ח
וזו אסורה מפני בעלה של זו

דאין יבמה מעידה לחברתה, ושמא חי הוא וזקוקה לו [פט"ו מ"ז]:

סעיף ט
לזו עדים

לרמב"ם אפילו עד אחד, ולרא"ש צריך ב' עדים למיתת יבם [קנ"ח]:

סעיף י
את שיש לה עדים אסורה

דשמא יבמה חי ואסורה לשוק:

סעיף יא
ואת שאין לה עדים מותרת

דאמיתת בעלה היא עצמה נאמנת. ואמיתת יבם הרי עדים:

סעיף יב
לזו בנים ולזו אין בנים

ואין להם עדים:

סעיף יג
נתיבמו

מב' יבמין שהיו כאן:

סעיף יד
ומתו היבמין

בלי בנים:

סעיף טו
אסורות להנשא

לשוק, דשמא ב' יבמין שבמדה"י חיים. מיהו בנתגרשו או נתאלמנו והיו להו בנים, מותרות לשוק, דמדנאסרה כבר לבעל יבמתה, תו לא מקלקלה לה:

סעיף טז
הותרו לכל אדם

דמדנשאת הצרה, לא תקלקל את עצמה:

סעיף יז
אין מעידין

בטביעת עין של הגוף. לאשה שמת בעלה, רק בטביעת עין דפרצוף וכו':

סעיף יח
אלא על פרצוף פנים עם החוטם

היינו הפדחת והלחיים וחוטם, ואין משגיחין בעין ופה:

סעיף יט
אף על פי שיש סימנין בגופו

סימן שאינו מובהק, כקטן או ארוך. לבן או אדום, או רושם בגופו. אבל סימן מובהק כחסר או יתר אבר או צואר עקום, או רושם במקום ידוע בגוף מהני אף בלי פרצוף, ואפילו לא מצאו רק אבר שהנשמה תלוייה בו שבו הסימן מובהק מהני, ודוקא באומדנא דמוכח שממנו הוא [י"ז ל"ב]:

סעיף כ
ובכליו

אפילו סימן מובהק, דחיישינן לשאלה. מיהו בראוהו שטבע במים שאין להם סוף בבגדים אלו, ומצאוהו אחר כך באותן הבגדים, מהני סימן מובהק בבגדים לי"א [י"ז ל"ב]:

סעיף כא
ואפילו ראוהו מגוייד

מחותך, ואפילו במקום שאינו יכול לחיות, שמא נחתך בסכין מלובן, שמתדבק ומתרפא:

סעיף כב
וצלוב

תלוי:

סעיף כג
והחיה אוכלת בו

דדוקא במקום שאין נפשו יוצאה, אבל במקום שנפשו יוצאה מהני:

סעיף כד
אין מעידין אלא עד שלשה ימים

דאחר ג"י הפנים משתנים. ובספק ג"י, יש מתירין ויש אוסרים. מיהו במת ונקרש בחורף, אפילי אחר ג"י מעידין עליו, וכ"כ בנהרג והושלך מיד למים, אם ראוהו תוך שעה משהועלה מהמים, וכשנטבע לא היה מכה בפניו [וי"א בכל מקום בגופו], אז אפילו אחר ג"י מעידין אט"ע של פרצוף, ואי שהה משהועלה קודם שראוהו, אפילו תוך ג"י אין מעידין, ובספק אם ראוהו תוך שעה משהועלה, אזלינן לחומרא [שם כ"ו]:

סעיף כה
לא כל האדם

אדם שמן מסריח גם תוך ג' ימים:

סעיף כו
ולא כל המקום

וכ"כ במקום חם:

סעיף כז
ולא כל השעות

וכ"כ בקיץ:

סעיף כח
נפל למים בין שיש להן סוף

שנראה כל גדותיו סביב כאחת. ובנפל לחור שבגליד שעל הנהר שסתום מכל צד, דינו כיש להן סוף וסגי בשהה שם אצל החור ג' שעות וראה שלא עלה, והוא השיעור כדי שתצא נפשו [ב"ש שם סקצ"ה], ונ"ל דסגי בשנהר סתום עד כדי הלוך ג' שעות, מהחור לכל צד, אף שמשם ולהלן הוא לגמרי פתוח, והוא י' מיל, דהיינו כ' אלף אמה לכל צד, והוא פרסה אשכנזית בקירוב שהיא כ"ד אלף אמה:

סעיף כט
ועלה לאחר שלשה ימים

ס"ל אפילו יש להן סוף אסור:

סעיף ל
וירד מושכו אחריו ושהו בכדי שתצא נפשם

ג' שעות [כבתו של נחוניא חופר שיחין]:

סעיף לא
והשיאו נשותיהם

דס"ל דבמים שיל"ס סגי בהכי, והכי קיי"ל [שם]:ר

סעיף לב
אמרו חכמים מן הארכובה ולמעלה תנשא

לאחר י"ב חודש, דמדנטרף אינו חי יב"ח:

סעיף לג
מן הארכובה ולמטה לא תנשא

וכל זה בהיה הרגל קשור כששלשלוהו, אבל בנפל למים, והשליכו מצודה והעלו רגל, אפילו מארכובה ולמעלה, לא מהני, רק ביש בו סי' מובהק [כסימן י"ט]:

סעיף לד
אפילו שמע מן הנשים אומרות מת איש פלוני

אפילו לא התכוונו להעיד:

סעיף לה
דיו רבי יהודה אומר אפילו שמע מן התינוקות אומרים הרי אנו הולכין לספוד ולקבור את איש פלוני

והוא שיאמרו שעכשו באו מהספד של פלוני, ויספרו ענייני ההספד, מי היה שם ומי הספיד וכדומה, דאם לא כן דלמא בשחוק אמרו כן:

סעיף לו
בין שהוא מתכוין

לעדות:

סעיף לז
ולאור הלבנה

אפילו ראהו העד שמת לאור הלבנה:

סעיף לח
ומשיאין על פי בת קול

נראה לי שהוא הנקרא בל"א [עכא], ור"ל אף שלא שמעו הקול עצמו, רק ההברה היוצא מהקול כמדבר ביער או בעמק, ששומע הד הרים, כאילו המלות נשמעות בכפל:

סעיף לט
והשיאו את אשתו

דאמרינן הלך לו המדבר ולא חיישינן שמא א' מה' הנשים היה המדבר, או עכום"ז, דאין מחזיקין כך אם אין ידוע החשש [עי' רמב"ם פי"ג מגירושין הכ"ג, ודו"ק] דהרי לא חיישינן שמא שד הוא, ומטעמא דאמרן:

סעיף מ
ושוב מעשה בצלמון

שם מקום:

סעיף מא
בן איש פלוני

וממקום פלוני:

סעיף מב
ונומיתי

נאומתי, ורצונו לומר אמרתי:

סעיף מג
לו כן הדברים

שכל חביריו חלוקים עליו:

סעיף מד
אמר לי אמור להם משמי אתם יודעים שהמדינה משובשת בגייסות

ואיני יכול לילך להעיד לפניהם:

סעיף מה
שנהרגו הרוגים בתל ארזא והשיא רבן גמליאל

ל"ג הזקן, דרבן גמליאל זה היה בן ר' שמעון בן גמליאל הנהרג בזמן החורבן, ונכד רבן גמליאל הזקן:

סעיף מו
מפי שפחה

והכי קיי"ל [שם]:

סעיף מז
ולא על פי קרובים

וקיי"ל דאפילו ע"פ קרובים:

סעיף מח
ובחזרתם אמרו לפונדקית

גויה:

סעיף מט
אמרו לו ולא תהא כהנת כפונדקית

ר"ל והרי אתה לא האמנת גם לכהנת, שאמרת שאין אשה נאמנת, וכי תהיה גרועה יותר מפונדקית גויה שנאמנת:

סעיף נ
אמר להם לכשתהא פונדקית נאמנת

שגם היא אינה נאמנת:

סעיף נא
הפונדקית הוציאה להם מקלו ותרמילו

[רייזע טאשע]:

סעיף נב
וספר תורה שהיו בידו

ובמסיחה לפי תומה האמינוה: נשלמה מסכת יבמות